

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وژره نامه

حج ۱۴۳۸

خبرگزاری تقریب

وكالة انباء التقريب

Taqrib News Agency (TNA)

به کوشش:

واحد مطالعات و پژوهش خبرگزاری تقریب (تنا)

نشانی خبرگزاری:

تهران - خیابان سمیه، نرسیده به خیابان شهید موسوی،

ساختمان خبرگزاری تقریب

پلاک ۱۷۴ و ۱۷۶

صندوق پستی:

۱۵۷۴۵-۴۶۸

تلفن:

۱۴ - ۸۸۳۲۶۵۱۰

نمبر:

۸۸۳۲۹۳۹۵

سایت:

<http://taqribnews.ir>

پست الکترونیکی:

info@taqribnews.com

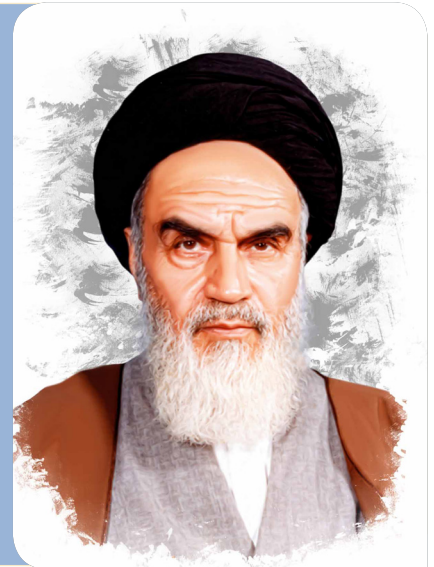
taqribnews@taqribnews.com

حج در کلام امامین انقلاب اسلامی

حج، عملی عبادی در اسلام است که علاوه بر بُعد عبادی دارای ابعاد اجتماعی، اقتصادی و سیاسی نیز هست و از مهم‌ترین شعائر اسلام به شمار می‌رود. امامین انقلاب اسلامی در سالهای پس از پیروزی انقلاب اسلامی و در ایام حج پیام‌هایی را به حجاج بیت الله حرام صادر فرمودند که در ابتدای این ویژه نامه تقدیم می‌کنیم.

بیان مصایب مسلمین و فاجعه توسعه سیاستهای سازشکارانه سران عرب با رژیم صهیونیستی

در این سال مصیبت‌هایی بر مسلمین وارد شد که به جای تبریک، تعزیت باید گفت. تعزیت نه فقط برای تجاوز شیطان بزرگ امریکای جنایتکار بر حریم مسلمین؛ و نه فقط برای هجوم حکام تروریست و جنایت‌پیشه اسرائیل بر کشور عزیز اسلامی لبنان، و نه برای جنایات صدام عقلی این نوکر بی‌اراده امریکا و اسرائیل بر مسلمانان عرب و غیرعرب جنوب و غرب کشورمان ایران؛ و نه برای جست‌وخیز و شادمانی سران کشورهای مصر، اردن، سودان، مغرب و غیر آنان برای پیروزی دشمنان اسلام و بشریت بر مظلومان لبنان و بیروت و به خاک و خون کشیدن هزاران جوان و پیر و طفل، زن و مرد بیگناه. گرچه همه اینها مصیبت است و تعزیت دارد، لکن مصیبت بزرگ و فاجعه عظیمی که همه مصیبت‌ها و فاجعه‌ها پیش آن ناچیز است، آن است که مشتی تروریست صهیونیست بی‌حیثیت، به بدترین وجه بر مسلمانان تاخت و تاز کنند. مسلمانانی که دارای آنهمه امکانات معنوی و مادی هستند که با یک تشر می‌توانند امریکا را از منطقه عقب برانند تا چه رسد به اسرائیل.

روح‌الله الموسوی الخمینی

معرفت، نخستین هدیه حج

اگر چه برکات حج، همه جنبه‌های حیات بشری را فرا می‌گیرد و این باران رحمت بی دریغ، از خلوت دل و اندیشه آدمی تا عرصه سیاست و اجتماع و قدرت ملی مسلمانان و تعاون میان ملت‌های مسلمان را، بارور و سرزنده و برخوردار از شور زندگی می‌سازد، لیکن شاید بتوان گفت که کلید این همه، «معرفت» است و نخستین هدیه حج به کسی که مایل است چشم خود را به حقایق بگشاید و از نیروی خداداده‌ی «فهم پدیده‌ها» بهره بگیرد، همان معرفت و شناخت منحصر به فردی است که عادتاً جز در حج، در اختیار خیل عظیم مسلمانان قرار نمی‌گیرد، و هیچ پدیده دینی دیگری نمی‌تواند مجموعه شناخت‌هایی را که در مراسم حج، قابل وصول است، یک جا در اختیار امت اسلامی قرار دهد. (۱)

شکرگزاری نعمت حج

اکنون که موسم حج فرا رسیده و نغمه لیبیک برآمده از دل‌های مشتاق، فضای حریم امن الهی را انباشته است و ملت‌های مسلمان، از آفاق گسترده جهان، به میعاد ذکر و استغفار و قیام و اتحاد شتافته، و برادران مهجور، به یکدیگر رسیده‌اند، جبهه سپاس

و خضوع به ساحت خدای عزیز و حکیم سوده، حمدی به عظمت صفات حسنی و شکرى به وسعت دریای رحمت حق، نثار حریم حضرت احدیت می کنم، که یک بار دیگر به مسلمین مشتاق، توفیق این فریضه را عطا فرمود، و یک بار دیگر پرچم عزت و عظمت را بر فراز سر مسلمانان در خانه امن خود برافراشت و یک بار دیگر حجاج ایرانی را بر این سفره رحمت و عظمت نشانید. زبان و قلم از توصیف و تقدیر این نعمت بزرگ، قاصر است، خدا کند که نور معرفت بر دل های روشن شما حج گزاران بتابد و حقیقت، بی واسطه حرف و گفت، در جان مشتاق شما متجلی گردد.

نکته مهمی که این جانب می خواهم به شما برادران و خواهران از هر کشور و ملت که هستید بگویم این است که حج، نعمتی الهی است که بر نسل های مسلمان ارزانی شده است؛ قدردانی و شکرگزاری، آن را زیاد می کند و ناسپاسی و قدر ناشناسی، آن را از مسلمین می گیرد که این همان عذاب شدید الهی است که «و لئن کفرتم انّ عذابی لشدید». گرفته شدن حج به این نیست که از مسلمانان کسی به حج نرود، بل به این است که مسلمانان از منافع بی شمار آن محروم بمانند و زیاد شدن آن به این نیست که هر سال گروه های بیشتری حج کنند، بل به این است که از منافع آن بهره مند شوند که: «لشبهوا منافع لهم». خوب است به درستی بیندیشیم. (۲)

مرهم دل های خسته و مجروح

حج باید بر دل های خسته و مجروح مسلمین مرهم نهاده و راه رشد و صلاح را - که همانا اتحاد و همبستگی ملت های مسلمان و عزم راسخ آنان بر مقابله و مبارزه با اردوگاه استکبار و جهانخواران و غارتگران ثروت های مادی و معنوی مسلمین است به آنان نشان دهد. (۳)

نزدیک سازی حج به روح و حقیقت آن

حج را هر چه بتوانید، به معنی و روح و حقیقت آن نزدیک کنید و بدانید که هر کس حج را از هویت سیاسی آن جدا کند، یا جاهل است و یا مغرض؛ و خداوند نخواهد گذشت از آنان که برای رسیدن به هدف های ناپاک و حقیر خود، آماده اند که بزرگترین حربه امت اسلامی در برابر جهان کفر و استکبار را از او بگیرند و حج زندگی ساز و شورآفرین را، به عبادتی فردی و سطحی همراه با سیاحت و تجارت بدل کنند. (۴)

زنده سازی روح توحید

حج می تواند روح توحید را در دل ها زنده کند، تکه پاره های امت بزرگ اسلامی را به هم وصل کند، عظمت مسلمین را به آنان برگرداند و آنان را از حقارت و احساس ذلتی که بر ایشان تحمیل کرده اند، نجات دهد؛ حج می تواند دردهای مسلمین را به علاج نزدیک کند و بزرگترین درد آنان را - که سلطه فرهنگی و اقتصادی و سیاسی کفر و استکبار است - درمان کند. حج می تواند دلبستگی های اسارت آفرین را از دل ها بشوید و در مقابل، ارتباط با خدا و با بندگان خدا را در فرد و جمع مسلمانان تقویت نماید. (۵)

مظهر معنویت، وحدت و برائت

حج از یک طرف مظهر معنویت است - ارتباط با خدا، آشنا شدن دل با آیات الهی و نزدیک شدن هرچه بیشتر انسان به خدا از یک طرف، مظهر وحدت است - یکپارچگی امت اسلام، برداشتن دیوارها و حجابها و پُر کردن درّه ها و شکاف هایی که یا

حج از یک طرف مظهر معنویت است، از یک طرف، مظهر وحدت و یکپارچگی امت اسلام و از طرف دیگر مظهر برائت از دشمنان خدا، برائت از مشرکین و ایادی شرک و کفر است.

به دست دشمن، یا به وسیله تعصبات و اوهام به وجود آمده است، و نیز ایجاد قدمی به سوی امت واحد اسلامی است - و از طرف دیگر مظهر برائت از دشمنان خدا، برائت از مشرکین و ایادی شرک و کفر است. اگر ان شاء الله این سه جهت در حج متجسد و مجسم شود، حج فایده خود را بخشیده است. اول، شما و حاجی هستید که از حج بهره می برید. در مرتبه دوم، دنیای اسلام و جامعه اسلامی و امت اسلامی است که این بهره را می برد. یکی از خصوصیات حج این است که فضا را معنوی می کند. الان فضای کشور به برکت نزدیکی ایام حج و با رفتن حجاج، در شرف معنوی تر شدن است. وقتی حجاج برمی گردند، باز باری از معنویت با خود می آورند؛ یعنی سوغات روحیه و معنویت. هر وقت سخن از حج است، معنویت پراکنده می شود. باید این طور باشد. (۶)

طواف، مظهر ارادت انسان به مرکز عالم وجود

در تعالیم اسلام نکته هایی وجود دارد که خوب است برادران و خواهران به آن توجه کنند. اسلام با سنت هایی که از قبل از اسلام باقی مانده است، دو نوع رفتار می کند. اولاً بعضی سنت های غلط را به کلی از بین می برد و نابود می کند؛ چون سنت های درستی نیست. مثل این که عرب ها قبل از اسلام، دختران خودشان را نگه نمی داشتند، یا بیشتر ملت های غیرمسلمان، جنس زن را تحقیر و اهانت می کردند! اسلام این سنت را به کلی از بین برد؛ چون به کلی غلط بود. ثانیاً اسلام بعضی از سنت ها را از بین نبرده است. کالبد سنت را نگه داشته و محتوا و روح آن را عوض کرده است؛ مثل بسیاری از اعمال و مراسم حج. این طوافی را که ملاحظه می کنید، قبل از اسلام هم بود؛ منتها محتوای طواف، محتوای شرک بود! اسلام آمد و این عمل را از محتوای شرک آلود، خالی و از محتوای توحید پُر کرد. طواف در آن زمان، مظهر گرایش انسان به آلهه و ارباب ادعایی و پنداری بود؛ آن را تغییر داد و مظهر ارادت انسان به مرکز عالم وجود - یعنی حضرت حق متعال و وجود مقدس پروردگار - قرار داد. ظاهر را نگه داشت و باطن را عوض کرد. (۷)

دیدن توده های عظیم حج گزار از نقاط گوناگون عالم، و با زبان ها و رنگها و نژادهای گوناگون، افق دید مسلمان را گسترش می دهد و از مرزهای شخصی و قومی و ملی فراتر می برد، و وظیفه اسلامی رفتار برادرانه، وی را با آنان به تعارف و هم‌زبانی و همدلی می کشاند.

تدبّر در حج

تدبّر در حج، عامل معجزه آسایی در گسترش این اندیشه در میان همه مسلمانان است، به علاوه چهار راه عظیمی برای تبادل اطلاعات ملت‌ها از شرق و غرب و شمال و جنوب جهان اسلام است. من به همه برادران و خواهران مسلمان که در محشر عظیم حج گرد آمده اند متواضعانه توصیه می کنم که در حج تدبّر کنند و آن دو نکته اصلی را یعنی دل سپردن به خدا و نزدیک کردن خود به ذات مقدس الهی در اندیشه و عمل با عبودیت خالص و حقیقی از یک سو و اجتناب و برحذر بودن از شیطان‌ها و دشمنان راه و جهت الهی از سوی دیگر، برای خود تأمین کنند و با روحی مجهّز به تقوا و دلی سرشار از اعتماد به خدا و روحی لبریز از امید به آینده امت اسلامی و تصمیمی راسخ در پیگیری هدفهای اسلام و به قصد حاکمیت یافتن معارف و قوانین و فرهنگ اسلامی بر جوامع مسلمان، به دیار خود باز گردند. (۸)

برکات حج

تقویت این احساس در فرد، که وی عضوی از پیکر بزرگ امت است و هدایت درست آن، باید بتواند بر همه آن تفردهای تفرقه ساز، غلبه کند؛ و ضمن این که هویت ملی و فرقه ایی را در بخش‌های گوناگون امت اسلامی پاس می دارد، از فوایدی که در یک‌دلی و اتحاد است، همه این مجموعه بزرگ را بهره مند سازد و عزّت و اقتدار و خیر کثیری را که در یکپارچگی امت اسلامی نهفته است، شامل همه اجزا و اعضای آن کند.

طواف و سعی و نمازهای جماعت و همه حرکات و سکناات دسته جمعی در حج، این درس را به حج گزار می رساند و آن را در اعماق وجود او نفوذ می دهد.

شناخت نمونه و نمایی از آن امت واحده، به معنی گامی عملی در راه تحقق آن آرزوی بزرگ - یعنی اتحاد اسلامی - و در نهایت سر برکشیدن قدرت واحده اسلامی در میدان سیاست جهانی است. دیدن توده های عظیم حج گزار از نقاط گوناگون عالم، و با زبان‌ها و رنگ‌ها و نژادهای گوناگون، افق دید مسلمان را گسترش می دهد و از مرزهای شخصی و قومی و ملی فراتر می برد، و وظیفه اسلامی رفتار برادرانه، وی را با آنان به تعارف و هم‌زبانی و همدلی می کشاند، خبرهای اختصاصی ملت‌ها را به سراسر جهان اسلام می برَد و توطئه تبلیغاتی دشمن را که همیشه، و امروز بیش از هر زمان، دست اندرکار قلب حقیقت و دروغ‌سازی و شایعه پراکنی است، خنثی می کند و فاصله های مکانی و زبانی و پنداری را از میان برمی دارد. با تبیین موفقیت یک ملت، در دل ملت‌های دیگر، امید می دمَد و با تشریح تجربه یک کشور، کشوری دیگر را مجرّب می سازد. احساس انزوا و تنهایی را از افراد و ملت‌ها می زداید و اُبّهت دشمن را در چشم آنان می شکند، مصیبت‌های بزرگ یک کشور را برای دیگران شرح می دهد و آنان را به فکر علاج آن می افکند.

توقف حج گزاران در موسم حج در یک نقطه، و به خصوص وقوف در عرفات و مشعر و مَبیت در منی، همگی، زمینه های مستعد این شناختِ کارساز و کارآمدند. (۹)

خط کلی حج

حج ابراهیمی و محمدی (صلی الله علیه و آله و سلم) و حج علوی و حسینی (علیهماالسلام) آن است که در آن توجه به خدا و پناه بردن به حکومت و قدرت او، با پشت کردن به قدرت طواغیت و جباران همراه باشد. زمزمه مناجات سالار شهیدان و سید شباب اهل الجنه در عرفات، چه زیبا این هر دو را در یک سخن می سراید: الهی انت کهفی حین تعیینی المذاهب فی سعتها... و انت مؤیدی بالنصر علی اعدائی و لولا نصرک ایای لکننت من المغلوبین ... یا من جعلت له الملوک نیرالمذله علی اعناقهم فهم من

سپواته خائفون. و خطبه رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در یوم الترویبه که در آن نسخ مقررات جاهلیت و تحذیر از فریب شیطان برای وادار کردن بنی آدم به عبادت خود و حکم قاطع به پیوند برادری میان همه مسلمین را اعلام فرمود، خط کلی حج را معین می‌کند. (۱۰)

بررسی مسائل جهان اسلام

در حج باید مسائل جهان اسلام بررسی شود؛ بزرگترین مسأله عمومی مسلمین پس از لزوم آمادگی برای دفاع از اسلام و هویت جمعی مسلمین، مسأله‌ی ملت‌های زیر ستم و مبارزی است که دست طغیان و کفر و استکبار، آنان را مقهور و مظلوم ساخته و سخت‌ترین شرایط زندگی را بر آنان تحمیل کرده است. (۱۱)

اتحاد دلها، جانها و حرکت بر گرد محور توحید

حقیقت این است که حج یک واجب استثنایی و یک مراسم عجیب و پُر رمز و راز است. اگرچه در باب حج بسیار گفته‌اند و همه گفته‌اند و مطالب شیوا و زیبایی هم بیان کرده‌اند؛ اما مسأله حج خیلی عمیقتر از چیزی است که ما تا امروز فهمیده‌ایم. حج، یک حرکت عبادی خالص عمیق - خضوع، خشوع، ذکر، عبادت، تضرع و توسل - و با حالت اجتماع است. در کنار هم قرار دادن این دو ویژگی، مسأله را خیلی پُر معنا می‌کند. اگرچه در اسلام عبادات اجتماعی، مثل نماز جماعت و نماز جمعه و نماز عید وجود دارد؛ اما این اجتماع عظیم و این مرکزیت دادن به ذکر و توحید و کشاندن همه مسلمانان از آفاق عالم اسلامی به یک نقطه واحد، خیلی معنا دارد. این که همه ملت مسلمان و امت اسلامی با وجود اختلاف لهجه‌ها و نژادها و عادات و سنن و سلیق و اختلاف مذاهب موظفند در یک نقطه جمع شوند و اعمال ویژه‌ای را با هم انجام دهند و این اعمال هم صرفاً عبادت و تضرع و ذکر و توجّه است، خیلی پُر معناست. معلوم می‌شود بنا بر نظر اسلام و دید اسلامی، اتحاد دلها و جانها فقط در میدان سیاست و در جهاد نیست؛ حتی رفتن به در خانه خدا و کنار هم قرار گرفتن دلها و با هم بودن تن‌ها و جانها نیز دارای اهمیت است. لذا ملاحظه فرمایید در قرآن کریم می‌فرماید: «واعتصموا بحبل الله جميعاً». اعتصام به حبل الله، تنها فایده‌ای ندارد؛ «جميعاً» مهم است. با هم اعتصام به حبل الله کنید؛ با هم به نقطه اطمینان بخش تعلیم و تربیت و هدایت الهی چنگ بزنید. با هم بودن مهم است؛ دلها با هم، جانها با هم، فکرها با هم، تن‌ها در کنار هم، طوافی که می‌کنید - این حرکت دایره‌وار بر گرد یک مرکز - نماد حرکت مسلمانان بر گرد محور توحید است. همه کارها و اقدامات و همتهای ما باید بر گرد محور وحدانیت الهی و توجّه به ذات اقدس ربوبی باشد. این درس، مربوط به همه زندگی است. کسانی که می‌خواهند احکام اسلامی را به کنج خانه‌ها و عبادتگاهها و دلها منحصر کنند و فعالیت عرصه اجتماع را از دین عاری کنند، به این نکات اسلامی توجّه ندارند.

سعی بین صفا و مروه‌ای هم که همه آحاد مسلمان باید آن را طی کنند، همین‌طور است. سعی، حرکت با همّت، با شدّت، با توجّه، با اراده و آگاهانه است و همه باید با هم حرکت کنند؛ بروند و بیایند. اجتماع عظیم در عرفات و مشعر و منا هم همین‌طور است. (۱۲)

پی‌نوشت‌ها:

۱. پیام به ملت ایران به مناسبت بیستین سالگرد انقلاب اسلامی (۱۳۷۷/۱/۱۲)
۲. پیام به حجاج بیت الله الحرام (۱۳۷۱/۰۳/۱۳)
۳. حکم انتصاب حجه الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی به سمت نمایندگی ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی (۱۳۷۰/۰۱/۱۷)
۴. پیام به حجاج بیت الله الحرام (۱۳۶۸/۰۴/۱۴)
۵. پیام به حجاج بیت الله الحرام (۱۳۶۹/۴/۷)
۶. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار کارگزاران حج (۱۳۷۸/۱۱/۲۶)
۷. بیانات مقام معظم رهبری در صحن مطهر حضرت ثامن الحجج، امام رضا علیه السلام (۱۳۷۷/۰۱/۰۱)
۸. پیام به حجاج بیت الله الحرام (۱۳۷۴/۰۲/۱۴)
۹. پیام به ملت ایران به مناسبت بیستین سالگرد انقلاب اسلامی (۱۳۷۷/۰۱/۱۲)

آیت الله اراکی :

یکی از حکمت های مراسم حج روند پاکسازی است

دبیر کل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی گفت: یکی از حکمت های مراسم حج روند پاکسازی است وقتی حجاج دوره احرام، طواف، عرفات و منا را پشت سر می گذارند و نوبت به قربانی کردن می رسد یعنی زمان تطهیر است و قربانی کردن در حقیقت نوعی تطهیر و تزکیه است. وی با بیان اینکه جامعه پاک بدون صلاه و بدون زکات محقق نخواهد شد، اظهار داشت: صلاه، تزکیه الانفس است و زکات هم تزکیه الاموال است و ما اگر بخواهیم جامعه ای پاک داشته باشیم هم باید انفس و هم اموال آن پاک باشد.

آیت الله اراکی با اشاره به اینکه روز عید قربان روز تمرین پیرایش و تطهیر است، اظهار داشت: روز عید قربان متعلق به همه مسلمانان و جامعه بشری است و حجاج خانه خدا در این روز نمایندگان

جامعه بشری هستند .

آیت الله اراکی با بیان اینکه هر جا رویشی است این رویش نیاز به تطهیر و تزکیه دارد، اظهار داشت: اگر رویشی همراه با تزکیه نبود این رویش، رویش آلوده ای خواهد بود.

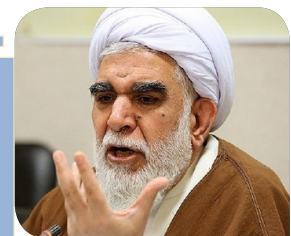
دبیر کل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی افزود: راه و سنت قانون الهی در آفرینش این است که رویش همراه با تطهیر و اصلاح باشد و هر جا رویشی بدون اصلاح داشتیم این رویش اثر معکوس خواهد داشت یعنی به نوعی مانع از رشد و کمال می شود. وی با بیان اینکه اصولاً انبیا الهی پیرایش گران عالم آفرینش و مطهران این رویش هستند، افزود: کعبه معظمه و مسجد الحرام خانه تطهیر است همانطور که خداوند در قرآن کریم می فرماید: «ما به ابراهیم دستور دادیم خانه ما را پاک کن برای نماز گزاران، برای طواف کنندگان، برای سجده کنندگان و برای رکوع کنندگان».

آیت الله اراکی تأکید کرد: وجود نبی مکرم اسلام (ص) و ائمه اطهار (ع) معدن طهارت و تزکیه هستند و جریان تطهیر خداوند در عالم آفرینش از این نقطه آغاز می شود.

یادداشت اختصاصی حجت الاسلام و المسلمین اختری :

حج؛ تبلور آیین وحدت در جهان اسلام

هدف وحدت آفرینی حج در حالی از سوی خداوند متعال مطرح شده و به عنوان یک فریضه دینی واجب گردیده است که موضوعات و رای امر دینی از جمله مسائل و مشکلات سیاسی که بعضاً در میان کشورهای اسلامی از جمله میان عربستان و سایر کشورهای منطقه ای بروز یافته است نباید بر نحوه برگزاری آیین حج سایه بیاندازد.

در دین مقدس اسلام که محور پیوستگی و همبستگی ملت‌های مسلمان به شمار می رود، یکی از اصول و موضوعات پراهمیتی که خداوند متعال به آن توجه کرده و حکم به اجرای آن داده است، وحدت و یکپارچگی ملت مسلمان است.

خداوند متعال امت اسلام را به عنوان یک امت واحده خواسته است و نه به عنوان یک امت و گروه متفرق و پراکنده. چنانکه این خواسته به عنوان یک ارمان و هدف مقدس در قرآن کریم در ایه شریفه **إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ** متبلور

شده است. خداوند در این آیه شریفه، ارتباط با خودش را مرهون اطاعت و یکپارچگی امت دانسته و همچنین در آیات مختلف دیگر از پراکندگی و تفرق مسلمانان ممانعت به عمل آورده، آنها را نهی کرده و جدایی آنها را از یکدیگر حرام دانسته و به عنوان یکی از کارهای بسیار خطرناک و یک برنامه فتنه انگیز در میان مسلمانان به شمار آورده است.

فتنه انگیزان از نظر خداوند متعال، کسانی هستند که بخواهند در میان مردم اختلاف ایجاد کنند، آنها را پراکنده سازند و به وحدت آسیب برسانند. این دستورات به عنوان اوامر، دستورالعمل و هدفگذاری و تئوری از سوی خداوند مطرح و به آن توجه داده شده است. اما خدا برای تحقق این امر سلسله برنامه های عملیاتی هم در دین قرار داده است که در سه بخش متبلور شده است.

یکی از این برنامه ها اقامه نماز جماعت است. خداوند، انجام نماز جماعت را در عین حال که یک فرمان عبودی و معنوی است و عبادت پروردگار به شمار می آید، به شکل یک سازوکار جمعی و واحد و نه یک مجموعه متفرق مطالبه کرده است. وجه مهم دیگر برنامه های خداوند برای تحقق وحدت، نماز جمعه است که تجمع بزرگتری از مسلمانان را نسبت به نماز جماعت در نظر گرفته است. در نماز جمعه هم تاکید فراوان شده همه مسلمانان در هر شهر و منطقه ای در روز جمعه کنار هم جمع شوند و یک نماز واحد و یکپارچه اقامه کنند و از طریق برگزاری این نماز فرایند وحدت امت مسلمان را تقویت کنند.

برنامه دیگر که خداوند به عنوان یک برنامه عملیاتی در کنار دستورالعملهای دیگر تعیین کرده است، وجوب حج است. مساله حج و برگزاری این مراسم باشکوه و با عظمت جهان اسلام به عنوان یک برنامه معرفتی، تربیتی، آموزشی و عملیاتی خاص تعیین شده است و در آن اهداف متعدد و گوناگونی برای انسانهای مسلمان منظور شده است. یکی از مهمترین برنامه هایی که در حج مورد نظر شارع مقدس و خداوند متعال بوده یکپارچگی مردم است. خدا حج را بر مسلمانان واجب کرده که مردم از مناطق مختلف به سوی مکه و کعبه توجه پیدا کنند و به آنجا آمده و در یک ایام خاص به عنوان روزهای معدود و شمرده شده تجمع کنند تا از طریق این تجمع به یکدیگر بپیوندند و با افکار و ایده های یکدیگر آشنا شوند. در چنین گردهمایی باشکوهی، هم پیوستن منظور شده و هم همکاری و تعاون مورد توجه قرار گرفته است.

مساله حج و ادای این فریضه، یک امر دینی و معنوی است که برای مسلمانان تعیین شده و در طول تاریخ و حتی زمان جاهلیت کسانی که به نحوی بر مکه اشراف داشتند و مدیریت این شهر را عهده دار بودند، از این ریاست به عنوان عاملی برای تسویه حساب و برخورد با سایر گروههایی که در تقابل با آنها قرار داشتند، استفاده نمی کردند. بلکه مخالفین آنها هم همیشه در این مراسم شرکت می کردند و اگر طوایف و گروههایی بودند که با آنها اختلاف هم داشتند، در ایام حج که در زمره ماههای حرام هم قرار می گیرد، اختلافات خود و حتی جنگ را کنار می گذاشتند و به آن خاتمه می دادند. بنابراین از گذشته دور تاکنون مسلمانان از طیف ها و عقاید مختلف در این مراسم همگانی بر اساس دیدگاههای خود حضور یافته و آداب آن را به جا می آورند.

امروز هم در شرایط فعلی و در حالی که میان عربستان و برخی از کشورهای منطقه از جمله جمهوری اسلامی ایران، اختلافات سیاسی جدی وجود دارد، مقامات سعودی نباید اختلافات دوجانبه و منطقه ای را در ادای فریضه حج و نسبت به کشورهایی که با آنها دچار مشکل شده اند، دخالت دهند و حاکمیت خود را وسیله ای برای ممانعت از حضور جدی و موثر مشتاقان حضور در مراسم حج قرار دهند بلکه باید مرزها و شرایط کشور خود را به طور یکسان در اختیار همه کشورهای مسلمان قرار دهند. خوشبختانه به رغم مشکلاتی که بعد از فاجعه منا و همچنین در روابط دوجانبه تهران و ریاض به وجود آمده است، در مراسم حج امسال اتفاقات خوبی برای حضور موثر حجاج ایرانی رخ داده است و این امید را رقم زده که این همکاری، حتی گشایشی در باب اختلافات سیاسی هم ایجاد کند.

یادداشت اختصاصی رئیس دانشگاه مذاهب اسلامی :

کنگره عظیم حج؛

تعامل گرایی راهبردی با طعم وحدت امت اسلامی

حج یکی از مهمترین آیین های اسلامی است که ارتباط با خود، ارتباطات میان فردی، ارتباطات گروهی و جمعی را در حوزه های مختلف میان فرهنگی، بین المللی، جهانی و سنتی به منصفه ظهور می رساند و در نهایت به همگرایی فرهنگی و تقویت روز افزون وحدت جهان اسلام می انجامد.

کنگره عظیم انسانی در موسم حج، فرصتی طلایی در همگرایی ملیت ها، زبان ها، فرهنگ ها، و اقوام و مذاهب به شمار می آید که در نوع خود ارتباطات میان فرهنگی، اجتماعی و سیاسی جوامع اسلامی را شکل می دهد.

حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد حسین مختاری، رئیس دانشگاه مذاهب اسلامی و استاد سطوح عالی حوزه و دانشگاه در یادداشتی به مناسبت مراسم معنوی و کنگره عظیم حج ابراهیمی نوشت:

حج یکی از مهمترین آیین های اسلامی است که ارتباط با خود، ارتباطات میان فردی، ارتباطات گروهی و جمعی را در حوزه های مختلف میان فرهنگی، بین المللی، جهانی و سنتی به منصفه ظهور می رساند و در نهایت به همگرایی فرهنگی و تقویت روز افزون وحدت جهان اسلام می انجامد. تحقق این مهم در سایه واکاوی تفاسیر، نشانه ها، معانی و اسطوره های بی بدیل مناسک حج امکان پذیر است که می توان رویکردهای فرهنگی و ارتباطی را با بهره گیری از دانش نشانه شناسی رمز گشایی کرد، لذا ضرورت تغییر افق نگاه به حج از یک مناسک شرعی به الگویی برای تغییر نظام اجتماعی موجود و ترسیم ایجاد نظم اجتماعی مطلوب به ویژه در امت اسلامی انکار ناپذیر است.

اینگونه است که کنگره عظیم حج، بخش جدایی ناپذیر زندگی عبادی فرهنگی حجاج و احاد مسلمانان جهان را در بر می گیرد لذا این نوع زندگی مومنانه تفسیر زندگی جوامع اسلامی را شکل می دهد؛ مناسک حج، متون معنا دار را ایجاد می کند، متونی که نظام نرم افزاری حج ابراهیمی به شمار می آید و تفسیر نشانه های متعدد حج، پویایی سبک زندگی اسلامی و اتحاد امت اسلامی را موجب می شود.

لذا بر همه نخبگان و دغدغه مندان جهان اسلام فرض است تا در راستای ارتقای گفتمان میان فرهنگی حج تلاش نمایند که تحقق این مهم در گرو وحدت روز افزون ملت های مسلمان در راستای نگاه جدی و واقعی به نشانه های میان فرهنگی حج ابراهیمی است، از این رو تغییر سیاست های خصمانه رژیم سعودی در منطقه به ویژه علیه مردم مظلوم یمن از جمله مطالبات جهان اسلام در ارتقای گفتمان میان فرهنگی در کنگره عظیم حج به شمار می آید.

حج از ظرفیت حداکثری در تقویت ارتباطات میان فرهنگی و اتحاد امت اسلامی برخوردار است

از سوی دیگر بدیهی است قدرت های استکباری تعاملات راهبردی امت اسلامی را در حج بر نمی تابند لذا نظریه جهانی شدن را بر دیگر جوامع به ویژه کشورهای اسلامی تحمیل خواهند کرد که به نوبه خود چالش جدی در مسیر تقویت همگرایی ممالک اسلامی قلمداد می شود، حال آنکه بر خلاف تئوری جهانی شدن که سیطره روز افزون بر دیگر جوامع را دنبال می کند و نیز بر خلاف نظام استبدادی آل سعود که در فضای قبیلگی سیر می کند، فریضه عبادی سیاسی حج به علت برخورداری از نظام باز و گسترده دینی از ظرفیت حداکثری در تقویت ارتباطات میان فرهنگی و اتحاد امت اسلامی برخوردار است .

به عنوان نمونه نظام عبادی حج با نفی لباس قومی قبیله ای، یکدستی و یکرنگی را برای تقویت ارتباطات میان فرهنگی به ارمغان آورده است، در این میان ملی گرایی، حج ستیزی و عرب ستیزی... کارکردهای بی نظیر حج را تحت الشعاع خود قرار خواهد داد، لذا در راستای ترسیم بهینه برگزاری خیزش عظیم انسانی در حج باید ابعاد اسلامی و بین المللی این کنگره عظیم، مورد توجه قرار گیرد.

حسن هائی زاده؛ کارشناس مسائل منطقه :

ضرورت رفع موانع

برای بهره مندی از دو وجه سیاسی و معنوی حج

در شرایطی که نگاه سیاسی برخی از کشورهای مهم منطقه من جمله عربستان سعودی به بروز تشتت میان کشورها انجامیده و منجر به واگرایی کشورهای مسلمان شده است، اجرای موثر آیین حج می تواند با توجه به منافع امت اسلامی زمینه ساز وحدت و همگرایی میان مسلمانان شود

این رویداد به عنوان یک فریضه دینی و کنگره تعلیم اسلامی از دو جنبه حائز اهمیت است؛ وجه نخست آن، جنبه معنوی است که در وحدت آفرینی و همدلی ملت مسلمان حول یک قبله واحد متجلی می شود. ذیل این همگرایی است که مردم مسلمان جهان از هر طیف و ملیتی با یک هدف مشترک از اقصی نقاط مختلف جهان در کنار کعبه به عنوان خانه خدا جمع می شوند و در این تجمع خودخواسته و با شکوه با یکدیگر آشنا شده و در نتیجه این آشنایی زمینه را مهیای تبادل افکار و عقاید می کنند و به این ترتیب با قرار گرفتن در یک صف واحد در کنار یکدیگر، اتحاد و همکاری و همگرایی مسلمانان جهان را به منصفه ظهور می رسانند. وحدتی که در در گام نخست و در پرتو آیین توحیدی اسلام به رشد فکری و روحی هر فرد منتهی شده و در نهایت به شکل پرهیز فرد مسلمان حاضر در حج از نفاق و جدایی و انگیزه های تفرقه افکنانه و اقبال به مشارکت و همدلی با سایر مسلمانان بروز می یابد. در امتداد این مسیر است که حضور جمعی در نشست ها و جلسات مذهبی و تبلیغ و نشر معارف دینی به تقویت دوستی و برادری و مجالست و تبادل افکار و اطلاعات مؤثر می انجامد. وجه دیگر آیین حج؛ مساله سیاسی است. در شرایطی که نگاه سیاسی برخی از کشورهای مهم منطقه من جمله عربستان سعودی به بروز تشتت میان کشورها انجامیده و منجر به واگرایی کشورهای مسلمان شده است، اجرای موثر آیین حج می تواند با توجه به منافع امت اسلامی زمینه ساز وحدت و همگرایی میان مسلمانان شود و سازوکاری را برای برون رفت از بحران های فعلی منطقه فراهم کند. از آنجایی که بیشتر مشکلات جهان اسلام ناشی از وجود برخی از نظام های ضعیف عربی است که مانع از این می شوند کشورهای اسلامی در کنگره حج مشکلات خود را مطرح کنند و راهی برای برون رفت از این بحران ها بیابند لذا علاوه بر بعد دینی بعد سیاسی هم باید تقویت شود. متأسفانه عربستان با توجه به اینکه خود در کانون طراحی بازی های سیاسی منطقه ای قرار گرفته است، تنها به بعد دینی حج توجه دارد و اجازه تبادل افکار میان امت های اسلامی را نمی دهد.

این امر هم میسر نخواهد شد مگر آنکه عربستان به عنوان میزبان این رویداد مهم جهان اسلام، با تعدیل مواضع سیاسی خود، شرایط برگزاری موثر حج را از طریق ایجاد فضای همگرایی برای تبادل افکار و ارتباط گیری اقوام مختلف مسلمان حاضر در حج فارغ از رویکردهای سیاسی کشورهای متبوع خود فراهم کند. در این راستا هم عربستان و هم ایران به عنوان دو کشور اسلامی باید در گام نخست از گسترش اختلافات که به عمیق تر شدن شکاف در روابط دوجانبه می شود، پرهیز کرده و در گام بعدی با به جریان انداختن مذاکرات سیاسی موثر، راه را برای نزدیک تر کردن دیدگاههای خود باز کنند. این امر امکان پذیر نخواهد بود مگر آنکه عربستان از بازی در زمین کشورهای خارج از منطقه همچون آمریکا و رژیم صهیونیستی دست بکشد. این در حالی است که حضور این کشور در جناح صهیونیستی و آمریکایی منجر به مسموم شدن فضای ارتباطی میان آن با کشورهای مسلمان منطقه شده و نتیجه آن در پیگیری راه متفاوت عربستان با مسیر وحدت و همگرایی با سایر کشورهای منطقه و بروز شکاف های جدی میان ایران و عربستان دیده می شود.

اگر ریاض تصمیم بگیرد تا سیاستهای منطقه ای خود را تعدیل کند و به سمت ایران و سایر کشورهایی که در محور مقاومت قرار می گیرند، دست دوستی دراز کند، بسیاری از بحرانهای منطقه با همکاری و مشارکت این دو کشور مهم و تاثیر گذار منطقه حل و فصل می شود و ضمن انزوای اسرائیل، رویدادهایی چون آیین معنوی و سیاسی حج به مهملی برای وحدت آفرینی بیشتر در جهان اسلام تبدیل خواهد شد.

مدیر کل تبلیغات اسلامی استان گلستان : فریضه حج تبلور وحدت و همدلی بین مسلمین است

حج الاسلام نورالله ولی نژاد اظهار کرد: مهد جریان وهابیت که عامل تفرقه در جهان اسلام است عربستان سعودی می باشد، با آنکه در کشور خانه خدا حکومت می کند هنوز نتوانسته است منادی وحدت باشد. به گفته وی؛ خداوند و رسولش منادی وحدت بودند؛ ولی عربستان نیاموخت که با عملی ساختن سفارش خداوند و پیامبرش و سرمشق قرار دادن آن، عامل وحدت باشد نه اینکه خود در بین جوامع مسلمان تفرقه افکنی نماید. عضو کمیسیون فرق و مذاهب اسلامی استان گلستان با اذعان بر اینکه اساسا مکتب اسلام مکتب وحدت، همدلی و همزیستی بین مسلمین است، تصریح کرد: خداوند خیلی از برنامه ها و مناسک از جمله نمازهای جماعت، قرآن دسته جمعی، دعای گروهی و حج تمتع و عمره را برای تقویت و به ظهور و بروز رساندن وحدت جهان اسلام پیش بینی کرده است.

وی، افزود: فریضه حج تبلور وحدت و همدلی بین مسلمین است، در حج رنگ، ملیت، فقر و غنا، سواد و بی سواد، زن و مرد، پیر و جوان مهم نیست، آنچه مهم است اعتقاد و باور به خداوند واحد و خدا محور بودن است.

به گفته وی؛ انسان خدا محور باید همه چیزش را در موطن خودش بگذارد و به دور کعبه بچرخد و هیچ عاملی مانعی برای رسیدن به معبود نشود.

حج الاسلام ولی نژاد با تاکید بر اینکه حج مظهر خدابپرستی و وحدانیت و زدودن هر گونه شرک و نفاق از درون انسان ها است، گفت: مسلمانان در حج یاد می گیرند که در سرزمین خودشان چگونه با همدیگر متحد باشند و دست در دست هم علیه کفر و الحاد بپایزند.

وی، ادامه داد: حجاج در موسم حج به خوبی متوجه می شوند که دشمن شماره یک آنها آمریکا و اسرائیل است. به گفته وی؛ مکه محل آموختن همه فضائل و مناقب انسانی، فکر کردن و عمل کردن، خدایی شدن و زدودن چهره شرک آلود و منافقانه است.

عضو شورای فرهنگ عمومی استان گلستان، عدم فهم درست از دین را دلیل محکمی برای ضعف وحدت بین مسلمین دانست و گفت: اگر مسلمانان دین مبین اسلام را به درستی درک و به خوبی به آن عمل می کردند امروز شاهد این همه اختلاف و تفرقه در بین آنها نبودیم

وی، افزود: وحدت جهان اسلام قطعا به ضرر استکبار جهانی است و سود خودشان را در وجود اختلاف و جنگ و کشتار بین مسلمین می دانند، به همین خاطر با دسیسه های فراوان در جهت شعله ور شدن آتش نفاق تلاش می کنند.

به گفته وی؛ امروز اسناد فراوان تاریخی شاهد و مدعی است که استعمار پیر انگلیس در گذشته و ایالات متحده آمریکا و رژیم اشغالگر قدس در تاریخ معاصر عامل بروز اختلاف و تفرقه بین مسلمین هستند.

امام جمعه موقت مهاباد: حج وحدت و همدلی مسلمانان را به رخ دشمنان می کشد

مسلمانان بعد از قربانی کردن هوای نفسانی و رهایی یافتن از وابستگی های دنیوی با شرکت در نماز عید قربان وحدت، یکپارچگی و همدلی خود را به رخ دشمنان می کشند.

ماموستا یحیی اسماعیلی در گفت و گوی اختصاصی با خبرنگار تقریب در ارومیه

اظهار داشت: این روز یکی از اعیاد بزرگ مسلمانان جهان است که از اهمیت ویژه ای برخوردار است و خواندن زیارت امام حسین (ع)، برپایی نماز عید سعید قربان و قربانی کردن بخشی از اعمال این روز است.

وی مهمترین پیام عید قربان را گذشت، وحدت، اطاعت فرزند از والدین و در نهایت اطاعت فرمان پروردگار توسط بندگان عنوان و تصریح کرد: عید سعید قربان، عید بندگی خدا، توحید، معنویت، تقوای حقیقی، ایثار و اخلاص مسلمانان است. امام جمعه موقت مهاباد با تأکید به اینکه حج بهترین فرصت برای آگاهی از مشکلات جامعه اسلامی و مسلمانان است، اضافه کرد: افزون بر اینکه مسلمانان جهان در یک مکان اعمال معنوی حج را به جا می آورند؛ با تجمع، وحدت و انسجام خود می توانند نسبت به چالش های که وجود دارد با هم تبادل نظر کنند و رهبران دنیای اسلام گرد هم آیند تا مشکلات مردم جهان اسلام را بررسی و با همدلی و همراهی آنها را حل و با اتحاد و همبستگی در مقابل نظام استکباری ایستادگی کنند. مدرس دانشگاه با بیان اینکه حج یک ظرفیت بسیار بزرگ برای جهان اسلام است، اذعان کرد: مکه بهترین مکان و فرصت برای تبلیغ دین است و مسلمانان باید از این فرصت استفاده کنند.

امام جمعه بوکان: حج، ظرفیت ایجاد همگرایی میان مسلمانان را تمام و کمال دارد

عید سعید قربان ظرفیت ایجاد انسجام و همگرایی و تقویت هویت واحد میان مسلمانان را تمام و کمال در خود دارد. ماموستا عبدالرحمان خلیفه زاده در گفت و گو با خبرنگار تقریب در ارومیه اظهار داشت: در دین مبین اسلام دو عید فطر و قربان هدیه الهی و کرامت فردی و اجتماعی برای مسلمانان است و خداوند دستور داده است تا نماز دو عید را برگزار کنیم. وی خاطرنشان کرد: عید قربان یکی از گرمای ترین عیدهای مسلمانان است که به یاد اخلاص ابراهیم و فرزندش اسماعیل و توسط بسیاری از مسلمانان جشن گرفته می شود.

خلیفه زاده با بیان اینکه حج، سفری وحدت بخش و نماد یکرنگی در جهان اسلام است، افزود: کنگره حج، به عنوان عظیم ترین گردهمایی مسلمانان سراسر جهان یکی از شعائر بزرگ اسلامی است که درخشش ویژه ای در تاریخ اسلام داشته و از نقش محوری در وحدت و انسجام دنیای اسلام برخوردار است.

امام جمعه بوکان در ادامه سخنان خود وحدت را نیاز اصلی جامعه اسلامی دانست و اضافه کرد: باید همه مردم مسلمان با آگاهی در مقابل دشمن ایستادگی کنند تا شاهد قدرت و اعتلای بیشتر این دین الهی در صحنه حضور باشیم. خلیفه زاده خاطرنشان کرد: وحدت مایه عزت مسلمانان است و همین وحدت و برادری باعث اقتدار نظام و غلبه بر توطئه های دشمنان در سال های پس از انقلاب شده است.

وی اذعان کرد: قرآن کریم مطرح کننده وحدت است لذا بسیار ارزشمند بوده و اگر تفرقه ای بین مسلمانان ایجاد شود بدون شک به دلیل توطئه شیطان است.

امام جمعه بوکان عنوان کرد: دشمنان وقتی که در مقابل قدرت و عظمت اسلام کم می آورند با دست زدن به توطئه های مختلف و با ایجاد تفرقه به دنبال اهداف شوم خود هستند.

ماموستا عبدالرحمن خدایی :

حج نماد همبستگی و همدلی مسلمانان جهان است

امام جمعه سنج گفت: فریضه حج و سرزمین مقدس مکه مامن همبستگی مسلمانان از اقوام و مذاهب مختلف بوده و حجاج کردستانی همگام با دیگر هموطنان ایرانی خویش سفیران جمهوری اسلامی برای پیام وحدت به دیگر ملل هستند.

ماموستا عبدالرحمن خدایی در گفت و گو با خبرنگار تقریب اظهار کرد: بسیاری از بدخواهان و دشمنان اسلام در قالب برنامه ریزی های منسجم و طولانی مدت سعی بر کم رنگ کردن اجتماع میلیونی مسلمانان دارند. وی افزود: کنگره عظیم حج نماد همبستگی و همدلی مسلمانان جهان برای سیر به سوی یک مقصد واحد بوده و باید همواره این آیین الهی باشکوه هرچه بیشتر به پا داشته شود.

امام جمعه سنج تصریح کرد: حج منحصر به یک قوم، نژاد و یا پیروان یک مذهب خاص نبوده و هم اکنون نیز اگر افتخار میزبانی حجاج نصیب حکام سعودی و مردم این کشور شده است باید با حفظ شان و منزلت همه مسلمانان تلاش کنند. ماموستا خدایی افزود: هیچ بهانه ای برای کم کاری در مراسم حج از کشور میزبان پذیرفته شده نیست و حکام سعودی اگر توانایی انجام این آیین بزرگ را ندارند باید مدیریت حج را واگذار کنند.

این روحانی برجسته اهل سنت ایران اظهار کرد: هر ساله جمعیتی چند هزار نفری از برادران و خواهران اهل سنت همراه با خواهران و برادران اهل تشیع خویش از کشورمان به کنگره عظیم حج اعزام می شوند و به جرأت می توان گفت که کاروان جمهوری اسلامی ایران نماد عینی وحدت و همبستگی اسلامی است.

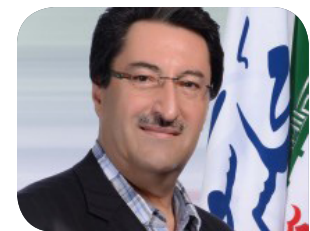
ماموستا خدایی افزود: در کنگره عظیم حج شاهد حضور چندین میلیون نفر از مسلمانان از نقاط مختلف دنیا هستیم که فرصت بسیار خوبی را برای معرفی فرهنگ ها، مبانی ارزشی و سنن اقوام و مذاهب مختلف فراهم کرده است و انتظار می رود حجاج ایرانی از این فرصت به بهترین شکل استفاده کنند و سفیران خوبی برای معرفی فرهنگ و تمدن مردم ایران باشند.

عابد فتاحی :

تقریب واقعی بین شیعه و سنی در مراسم حج نمود عینی دارد

تقریب واقعی بین شیعه و سنی در مراسم حج به عنوان یکی از بزرگترین همایش های سیاسی و مذهبی مسلمانان نمود عینی دارد.

عابد فتاحی در گفت و گو با خبرنگار تقریب در ارومیه اظهار داشت: مناسک حج یکی از زیباترین شاهکارهای دین اسلام است، در این مراسم از هر رنگ، زبان و نژاد با یک لباس همسان در مکه گرد هم می آیند و همه یکسان هستند.

وی با اشاره به اینکه مراسم حج روز بیداری مسلمانان است، افزود: مسلمانان شیعه و سنی باید بدانند که برادریم، هم لباس و هم شکل هستیم، رسول، کلام و قرآن ما یکی است.

رئیس فراکسیون اهل سنت مجلس نهم شورای اسلامی ادامه داد: امروز که کشورهای اسلامی در جنگ و جدال

و کشورهای منطقه درگیر هستند، آمریکا در دنیای اسلامی خیمه زده است، کشورهای اروپایی برای خود سهمیه ای تعیین کرده اند، خون مسلمانان پایمال و به زمین ریخته می شود، مال و جان مسلمانان از بین می رود، شرافت و سربلندی مسلمانان را به مسخره گرفتند، مسلمان برادر مسلمان خود را می کشد همه این مسائل و معضلات سیاست دنیای کفر است.

نماینده اسبق مردم ارومیه در مجلس شورای اسلامی با تأکید به اینکه حج نعمتی است که خداوند برای مسلمانان گذاشته تا برادر باشند و قدر هم را بدانند، اضافه کرد: در مناسک حج قدرت مسلمانان نمود پیدا می کند به طوری که می توانند با قدرت معنوی و اتحاد خود خیلی از مشکلات دنیای اسلام را رفع و حتی کل دنیا را بدون جنگ و خونریزی فتح کنند.

تحکیم وحدت و انسجام بین مسلمین فلسفه برگزاری مراسم حج است

معاون پژوهشی جامعه المصطفی گرگان، گفت: خداوند مراسم عبادی - سیاسی حج را برای امت اسلامی قرار داده تا قطعاً اتحاد و انسجام را بین آنها تقویت و تحکیم ببخشد.

نصیب الله عمراف در گفتگو با خبرنگار خبرگزاری تقریب در گلستان، اظهار کرد: ایجاد همبستگی و برادری بین جامعه اسلامی، مهمترین جلوه درخشان مراسم عبادی - سیاسی حج است.

به گفته وی؛ حج از بزرگترین عباداتی است که هم جنبه عبادی محض داشته و هم جنبه های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی برای آن متصور است، مسلمین از هر مذهب و نژادی سالی یک بار در یک مکان و زمان خاص گرد هم می آیند و خداوند متعال را عبادت می کنند. استاد فقه، اصول و معارف اسلامی جامعه المصطفی گرگان با بیان اینکه عدم شرکت برخی از حجاج کشورهای اسلامی در سال گذشته خدشه ای به وحدت امت اسلامی وارد کرد، گفت: این امر حتی برای آنهایی که مانع حضور زائران سرزمین وحی شدند خوشایند نبود. وی، افزود: خوشبختانه امسال حجاج همه کشورهای اسلامی عازم این سفر معنوی شدند و یک خوشحالی و شغف زایدالوصفی بین حجاج مسلمان ایجاد شده است. وی با یادآوری مسئولیت سنگینی که کشور میزبان در قبال تامین امنیت جانی، مالی، غذایی و حتی آب و هوایی حجاج دارد، تصریح کرد: در قرآن کریم میزبانی کردن به نحو احسن از زائران بیت الله الحرام ارزش و جایگاه بالایی دارد.

وی، ادامه داد: خداوند کوچکترین بی حرمتی نسبت به زائران خانه امن الهی را ممنوع دانسته

است چه برسد به اینکه انسان بی گناهی در آنجا کشته شود.

به گفته وی؛ حاجیان، مسئولان کشورهای اسلامی و کشور میزبان در ایام حج آداب معاشرت با دیگران را به خوبی فرا گیرند و حدود و ضوابط شرعی را رعایت کنند که این امر به بهتر برگزار شدن مناسک و اعمال حج کمک فراوانی می کند.

معاون پژوهشی جامعه المصطفی گرگان با اذعان بر اینکه برقراری تعاملات غیر تبعیضانه بین حجاج مسلمان و قبول مسامحه در برخی از اعمال زائران در طول حج خیلی از مسائل را حل می کند، ابراز کرد: مدیریت ضعیف عربستان به عنوان کشور میزبان بعد از حادثه منا خودش را نشان داد به گونه ای که بعد از آن اتفاق سوالات بی پاسخ فراوانی برای امت اسلامی باقی ماند.

وی، افزود: در برگزاری اجتماعات عظیمی مانند حج قطعاً مسائل و مشکلاتی پیش می آید و کشور میزبان مهیای هر گونه پیشامدی باشد.

به گفته وی؛ دخالت مسائل سیاسی دیگر در مراسم حج باعث می شود در حق برخی از کشورهای اسلامی کم لطفی شود و یا مانع شرکت آنها در کنگره عظیم حج شود.

عمراف، خاطر نشان کرد: مشارکت و سهیم شدن همه کشورهای اسلامی در نحوه برگزاری مقدمات، متن و موخرات حج باعث بی نقص برگزار شدن این مراسم معنوی شده و بر شکوه و جلال آن خواهد افزود.

آخوند عبدالغفور چرکزی :

حج از باشکوه ترین شعائر وحدت بخش الهی است

رابط فرهنگی مرکز بزرگ اسلامی شمال کشور، گفت: هیچ عبادتی مانند حج گستردگی لازم را ندارد و با برخورداری از ابعاد گوناگون اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی و جمع کردن همه آنها در کنار هم، باشکوه ترین شعائر وحدت بخش الهی را به منصفه ظهور می رساند. آخوند عبدالغفور چرکزی در گفتگو با خبرنگار خبرگزاری تقریب در گلستان با اذعان بر شکوه و عظمت فریضه حج، اظهار کرد: موسم حج بهترین فرصت و موقعیت برای استوار کردن دین و دنیا، پاسخ دادن به فریاد مظلومانه ملل مسلمان، آگاه شدن از مشکلات همدیگر و تلاش در جهت رفع آن و تقویت بنیه اقتصادی و عینیت یافتن استقلال و حاکمیت دینی کشورهای اسلامی است.

به گفته وی؛ با استفاده از ظرفیت بالای حج می توان فرهنگ غنی اسلام را در جوامع اسلامی تقویت یا احیاء کرد و ریشه فرهنگ استعماری و وابستگی به آنها را از جوامع مسلمین زدود و

بجای تفرقه و نفاق بذر اتحاد کاشت.

مسئول شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی شهر اینچه برون، فلسفه اصلی حج را اتحاد جهان اسلام دانست و گفت: حج علاوه بر ایجاد وحدت و انسجام بین صفوف مسلمین با تعصبات خشک ملی و نژاد پرستانه و محدود نشدن در حصار مرزهای جغرافیایی مبارزه می کند. وی، افزود: در ایام حج با توجه به حضور مسلمانان از اقصی نقاط جهان، اخبار سیاسی هر نقطه ای از بلاد اسلامی از طریق حجاج به نقاط دیگر جهان اسلام منتقل می شود.

به گفته وی؛ مراسم شکوهمند حج با تشکیل شدن از اقشار و طیف های گوناگون جوامع مسلمان، می تواند به عنوان موثرترین عامل مبادله فرهنگی و انتقال افکار و اندیشه ها تبدیل شود.

ناظر مدارس علوم دینی اهل سنت گلستان با اعلام اینکه سالانه برگزار شدن کنگره حج عامل موثری در خنثی کردن توطئه های دشمنان است، ابراز کرد: اگر عمل عبادی سیاسی حج هر سال برگزار نمی شد، آن اتحاد و انسجام اندک هم در بین مسلمین وجود نداشت. وی، ادامه داد: کنگره عظیم حج عامل بسیار موثری در همگرایی و هم افزایی ملل مسلمان با یکدیگر است. به گفته آخوند چرکزی؛ وجود همدلی قوی بین کشورهای اسلامی و سازمان همکاری اسلامی می تواند تعیین کننده چگونه برگزار نمودن مراسم حج باشد و آن را از دست عربستان که وابسته به دول غربی ضد اسلامی است خارج ساخته و با همکاری و مشارکت همه کشورهای اسلامی مدیریت شود.

نماینده مردم شاهرود در گفتگو با خبرگزاری تقریب :

مناسک حج و قرار گرفتن مسلمانان در کنار یکدیگر چهره واقعی

و رحمانی اسلام را به مردم دنیا نشان می دهد

نماینده مردم شاهرود در مجلس شورای اسلامی گفت: حضور فیزیکی مسلمانان در کنار هم در مناسک حج آثار خاصی در افزایش الفت و برادری میان مسلمانان دارد.

سید حسن حسینی در گفتگو با خبرنگار خبرگزاری تقریب گفت: یکی از فلسفه های حج، وحدت میان مسلمانان از هر زبان، دیدگاه و گرایش سیاسی است.

نماینده مردم شاهرود در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: مسلمانان جهان برای اجرای مناسک واجب حج در یک نقطه کنار هم جمع شده و با هم

تبادل فرهنگ و نظر می کنند و با سیاست ها و اقدامات دولت های یکدیگر آشنا می شوند. سخنگوی فراکسیون حج مجلس شورای اسلامی گفت: این حضور فیزیکی مسلمانان در کنار هم آثار خاصی در افزایش الفت و برادری میان مسلمانان شده و تمام توطئه های غرب را برای ایجاد تفرقه و دشمنی میان مسلمانان خنثی می کند.

وی انجام اعمال مشترک برای تقرب الهی را از مهمترین عوامل وحدت میان مسلمانان خواند و گفت: ریشه جنایات تکفیری ها و داعش، اسلام نیست بلکه سکولاریسم است. حسینی تصریح کرد: تفکرات سکولاریسمی به این افراد اجازه می دهد برای منافع دنیایی خود، اقدام به قتل و غارت مسلمانان کنند. مناسک حج و قرار گرفتن مسلمانان در کنار یکدیگر چهره واقعی و رحمانی اسلام را به مردم دنیا نشان می دهد.

امام جمعه اهل سنت شهر فراغی:

حج پرچم همیشه پر اهتزاز اسلام است

امام جمعه اهل سنت شهر فراغی، گفت: فریضه عبادی - سیاسی حج در دین مبین اسلام به مثابه پرچمی است که نام و آوازه اسلام را در دنیای پر آشوب کنونی همیشه به حالت اهتزاز در می آورد.

آخوند احمد قربانپور اظهار کرد: پرچم در هر کشوری رمز بقاء استقلال، مقاومت و وحدت ملت ها و کشورها است، در دین مبین اسلام نیز کعبه پرچم و نمادی از استواری، بالندگی و نیز نمایانگر بیداری پیروان این آیین مقدس محسوب می شود.

به گفته وی؛ پیوستگی خوبی میان برپایی مناسک حج و پویایی و بالندگی دین اسلام کاملاً مشهود است؛ زیرا تا زمانی که مسلمانان حج را به جا می آورند دین اسلام نیز آن حیات و پویایی خودش را خواهد داشت.

مدیر حوزه علمیه اهل سنت خاتم الانبیاء شهر فراغی با اذعان بر مظهر عظمت، وحدت، یکپارچگی و نمایش قدرت امت اسلامی بودن مراسم حج، تصریح کرد: ملت های مسلمان و بزرگان آنان همواره به موضوع وحدت بخش بودن مراسم حج بسیار اهمیت قائل شده و بر آن تاکید فراوان کرده اند.

وی، افزود: مسلمانان مراقب اختلاف افکنی های دشمن که با هزینه هنگفتی بین مسلمین در حال اجرا است باشند؛ زیرا هر یک از امت اسلامی که به این توطئه کمک کند، در تبعات این گناه بزرگ شریک خواهد بود. به گفته وی؛ دستیابی به منافع و بهره های معنوی حج، مقدمه ای برای حصول به نتایج اجتماعی آن کنگره عظیم الهی است. این عالم برجسته اهل سنت گلستانی، موسم عظیم حج را نمایش استحکام و قدرت دین مبین اسلام در مقابل کفار و دشمنان این دین الهی دانست و گفت: حج اگر با هوشمندی و بصیرت مسلمانان در جهت وحدت و برائت از مشرکان صورت بگیرد قطعاً فتنه ها و نقشه های شوم دشمنان امت اسلامی را خنثی می کند.

وی، ادامه داد: حج با شعائر وحدت بخش خود، همدلی و انسجام مسلمانان را تقویت می کند. به گفته آخوند قربانپور؛ امت اسلامی باید در همه جا و در همه حال وحدت خود را حفظ و دوستی و اخوت را پیشه خود کنند و نگذارند اختلافات جزئی آنها سبب سوء استفاده دشمنان قسم خورده شود و این اتحاد و همگرایی تنها در حین انجام مناسک حج نباشد.

رهبر جماعت اسلامی پاکستان:

حج وسیله ای برای اتحاد مذاهب مختلف با یکدیگر است

امسال چهار میلیون نفر فریضه حج را بجا خواهند آورد و در نتیجه اتحاد، تفاهم، همراهی و وحدت بیشتری مشاهده خواهد شد. این در صورتی است که عربستان سعودی شرایط بهتری را برای حجاج فراهم کند و سیاستگذاری غلط خود را تکرار نکند.

رهبر جماعت اسلامی پاکستان تأکید کرد: حج اجتماع بزرگی است که وسیله ای برای پیوستن کشورها و مذاهب مختلف به یکدیگر است. گویا حج موقعیتی است برای جمع شدن ملت مسلمان در یک نقطه تا به اتحاد بین مسلمانان منجر شود. دکتر معراج الهدی صدیقی، رهبر جماعت اسلامی پاکستان در گفتگوی اختصاصی با

خبرنگار تقریب در کراچی گفت: هر ساله به تعداد حاجیان افزوده می شود، به همین دلیل نیاز به نظم بیشتر ضرورت پیدا می کند. امسال چهار میلیون نفر فریضه حج را بجا خواهند آورد و در نتیجه اتحاد، تفاهم، همراهی و وحدت بیشتری مشاهده خواهد شد. این در صورتی است که عربستان سعودی شرایط بهتری را برای حجاج فراهم کند و سیاستگذاری غلط خود را تکرار نکند. وی در خصوص تحریم اعمال شده بر مردم برخی از کشورها و بسته شدن مسیر حج گفت: بدون شک حج یک سعادت عظیم و واجب مذهبی است و بازداشتن افراد از انجام آن کاملاً اشتباه است. حکومت ریاض برای نشان دادن استحقاق خود در کلیدداری خانه خدا، برای حاجیان یمن، سوریه، قطر و ایران موانعی ایجاد کرده و حتی به مردم برخی کشورها اجازه حج نداده است؛ عربستان نباید اینگونه رفتار کند زیرا هیچ مسلمانی را نمی توان از حج خانه خدا باز داشت.

دکتر صدیقی در خصوص سکوت جهان اسلام در قبال جلوگیری عربستان از ادای فریضه حج گفت: عربستان سعودی روابط سیاسی و شخصی خود را مجوزی برای ممانعت از حج قرار داده و هیچ کشوری هم اعتراض نمی کند. در سال گذشته هم عربستان سعودی به ایران اجازه حج نداد اما به جز یکی دو کشور، هیچ کس اعتراضی نکرد؛ وقتی هیچ کس جرأت ندارد علیه اسرائیل و در حمایت از فلسطین اعتراض کند، چه کسی جرأت می کند علیه عربستان لب بگشاید. به همین دلیل است که برخی کشورها حکومت ریاض را پادشاه خود می دانند با اینکه امنیت منطقه را به هم زده است.

رهبر جماعت اسلامی پاکستان در ادامه افزود: اکنون زمان آن فرا رسیده است که همه کشورها اختلافات را کنار گذاشته و با هم متحد شوند و بحث های گذشته را به خاطر حرمت خانه خدا فراموش کنند. عربستان سعودی نیز نباید برای هیچ کس مانع ایجاد کند و کسی را از سعادت حج محروم کند. وی در خصوص نظم در مراسم حج و سردرگمی عربستان سعودی خاطر نشان کرد: عربستان سعودی به تنهایی نمی تواند در مراسم حج نظم ایجاد کند. برای رسیدن به این هدف عربستان سعودی می تواند جای خود را به سایر کشورهای اسلامی بدهد، که در این مورد می توان با سازمان همکاری اسلامی مذاکره کرد و با کشورهای مختلف رابطه برقرار کرد تا بتوان تسهیلات و امکانات بیشتری برای حجاج فراهم کرد.

رهبر جماعت اسلامی پاکستان در کراچی، در خصوص ایجاد نظم در مراسم حج امسال گفت: امسال انتظار بیشتری در خصوص نظم در منا، عرفات و مزدلفه و ... وجود دارد. عربستان سعودی باید از اتفاقات گذشته درس عبرت بگیرد و برای همه کشورها به طور یکسان نظم ایجاد کند.

دکتر معراج الهدی صدیقی گفت: حج اجتماع بزرگی است که وسیله ای برای پیوستن کشورها و مذاهب مختلف به یکدیگر است. هر ساله صدها هزار نفر از موحدان کشورهای مختلف در مکه جمع می شوند که علاوه بر تفاوت رنگ و نژاد، مذهبشان نیز با یکدیگر تفاوت دارد اما همه یکی شده و بر بارگاه خداوند سر به سجده می ساینند؛ گویا حج موقعیتی است برای جمع شدن ملت مسلمان در یک نقطه تا به اتحاد بین مسلمانان منجر شود.

این فعال مسلمان پاکستانی در پاسخ به سوالی پیرامون شروع اقدامات پاکستان برای به رسمیت شناختن اسرائیل نیز گفت: این نوع توطئه ها از ابتدا وجود داشته و این بار نیز ان شاءالله دوستداران اسرائیل رسوا و ذلیل می شوند؛ مردم پاکستان در خصوص اسرائیل به هیچ عنوان حاضر به تغییر مسیر از آنچه رهبر معظم انقلاب اسلامی فرموده است نیستند و هیچگاه اسرائیل را به رسمیت نخواهند شناخت.

حجت الاسلام و المسلمین قاضی عسکر :

همچنان داغدار شهدای ما هستیم

سرپرست زائران ایرانی خانه خدا گفت: همچنان داغدار از دست دادن عزیزان خود در حادثه دو سال قبل منا هستیم و پیگیری پرونده این شهدا ادامه دارد، به طوری که مستندات لازم در اختیار کمیته تحقیق قرار گرفته است.

به گزارش خبرگزاری تقریب(تنا)، حجت الاسلام و المسلمین سید علی قاضی عسکر که شنبه شب در مراسم تجلیل و بزرگداشت شهدا در خیمه بعثه مقام معظم رهبری در سرزمین منا و در جمع صدها نفر از زائران ایرانی سخن می گفت، ابراز امیدواری کرد، پیگیری های انجام شده در این خصوص، هرچه سریعتر به نتیجه مطلوب برسد.

وی اقدامات و پیگیری های انجام شده از سوی بعثه مقام معظم رهبری و سازمان حج و زیارت درخصوص این حادثه را یادآور شد و گفت که او و رئیس سازمان حج و زیارت در این سفر نیز در ملاقات های خود موضوع را پیگیری کرده و این پیگیریها برای ادای حقوق بازماندگان ادامه خواهد یافت.

قاضی عسکر همچنین در خصوص تعیین هویت ۱۱ شهید گمنام حادثه منا افزود: تعدادی از بستگان شهدا در این سفر برای آزمایش دی ان ای حضور دارند و امیدواریم با شناسایی هویت

این شهدا؛ محل دفن این عزیزان والامقام در مقبره الشهداء مشخص شود.

سرپرست زائران ایرانی خانه خدا در ادامه به سفر عزتمندانه و توأم با احترام زائران ایرانی در حج امسال اشاره کرد و خطاب به زائران کشورمان گفت: اگر امسال زائران ایرانی عزتمندانه به حج مشرف شده اند و توانسته اند با عزت، کرامت، سربلندی و آسایش مناسک حج را انجام دهند، به برکت خون شهداست.

وی با خواندن روایات و احادیث متعدد، از شهادت به عنوان افتخار و آرزوی انبیا و اولیا یاد کرد و شهید محسن حججی را برگ درخشان دیگری از حماسه آفرینی ملت ایران در راه دفاع از اسلام، قرآن و ایران دانست.

حجت الاسلام و المسلمین قاضی عسکر گفت: تصاویری که از شهید حججی به عنوان یکی از شهدای مدافع حرم در همه رسانه ها منتشر شد؛ بیانگر عدم ترس و دلهره مدافعان حرم از دشمن بود و این افتخاری بس بزرگ است.

وی تصریح کرد: ملت ایران از شهادت باکی ندارد و شهدای مدافع حرم این احساس را دارند که هر کجا اسلام در خطر است؛ این عزیزان پیشقدم هستند.

سرپرست زائران ایرانی خانه خدا همچنین با تشریح شرایط بسیار سخت؛ جانکاه و طاقت فرسای ساعات اولیه پس از شهادت شهدای منا که جمعیت حاضر را متأثر ساخت و بسیاری اشک ماتم و اندوه ریختند، اظهار داشت: یک یک این شهدا دارای فضائل و خصوصیات اخلاقی والایی بودند و اگر بخواهیم یاد کنیم باید نام همه آنها را ببریم، ما همچنان داغدار از دست دادن این عزیزان هستیم.

نماینده ولی فقیه در بخش دیگری از سخنان خود به برکات و آثار بی بدیل معنوی حج اشاره کرد و خطاب به زائران بیت الله الحرام گفت: چهره های شما به نورانیت حج منور شده است و این نورانیت را به خانواده؛ بستگان و ملت ایران منتقل کنید و تلاش کنید تا برکات این سفر معنوی برای شما باقی بماند.

در این مراسم حمید محمدی معاون وزیر و رئیس سازمان حج و زیارت، خانواده معظم شهدا و ایثارگران، شماری از خانواده شهدای حادثه منا، نمایندگان بیوت و بعثه مراجع عظام تقلید حضور داشتند و آیین مداحی به مناسبت دومین سالگرد شهادت شهدای منا، پایان بخش این برنامه بود.

حسن نوروزی :

حج بهترین کنگره جهانی است که مسلمانان ایران می توانند اسلام ولایی را به جهانیان معرفی کنند

عضو فراکسیون روحانیون مجلس شورای اسلامی گفت: حضور منظم مسلمانان ایران در مسجدالحرام و مسجدالنبی می تواند چهره واقعی اسلام در ایران را به ملل مسلمان جهان و جهان عرب بشناساند.

حسن نوروزی در گفتگو با خبرنگار خبرگزاری تقریب گفت: من به عنوان یک روحانی کاروان و فردی که به زبان های مختلف مسلط بوده و با برخی نیز آشنایی دارد، معتقدم حج بهترین کنگره جهانی است که مسلمانان ایران می توانند اسلام ولایی را به جهانیان معرفی کنند. نماینده مردم رباط کریم در مجلس شورای اسلامی، حج را عامل تقریب مذاهب خواند و گفت:

مراسم حج با حضور ایرانیان از اقوام مختلف ترک، لر، عرب، بلوچ و ترکمن و... به مسلمانان جهان نشان می دهد که مسلمانان ایران از اقوام مختلف در کنار هم با وحدت و همدلی زندگی می کنند.

عضو فراکسیون روحانیون مجلس شورای اسلامی ادامه داد: حضور منظم مسلمانان ایران در مسجدالحرام و مسجدالنبی می تواند چهره واقعی اسلام در ایران را به ملل مسلمان جهان و جهان عرب بشناساند و آنچه شیوخ عرب علیه ایران تبلیغ می کنند، مبنی بر اینکه ایرانیان مشرک بوده و مسلمانان تندرو هستند را باطل کند.

وی تصریح کرد: امپریالیسم تلاش می کند آنارشیسم و سیاست زدگی فکری را میان مسلمانان جهان ایجاد کند، اما این نوع توطئه ها با حضور منظم در کمال صلح و برادری مسلمانان در مناسک حج باطل می شود.

نوروزی تأکید کرد: مراسم حج، گفتگوی میان منش ها، روش ها، فرهنگ ها و میراث های تاریخی مسلمانان جهان است.

امام جمعه اهل سنت آق قلا :

موسم حج بهترین فرصت برای تشکیل حکومت واحد جهان اسلام است

عضو مجمع عمومی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، گفت: فریضه عبادی - سیاسی حج موقعیت ها و فرصت های بی شماری نصیب مسلمانان می کند و تشکیل حکومت واحد جهان اسلام از بهترین این فرصت ها است.

آخوند عبدالحی میرزاعلی در گفتگو با خبرنگار خبرگزاری تقریب در گلستان، اظهار کرد: سه عامل قرآن، رسول اکرم(ص) و سیره و روش آن حضرت و حج می تواند با هم پیوند دادن مسلمین، سبب تقویت همبستگی و انسجام آنان شود.

به گفته وی؛ برای جلوگیری از پراکندگی مسلمانان از هر ملت و کشور، حج فراگیرترین عامل است، مراسم حج برای میلیون ها مسلمان مظهر تبلور هویت اسلامی و تجلی بخش برادری، وحدت و گردهمایی نیکان و پاکان و کنگره جهانی برای مسلمانان است.

امام جمعه اهل سنت آق قلا با اذعان بر جاودانه بودن آرمان های مطرح شده در حج، تصریح کرد: قدرت اجتماعی جهان اسلام برای همه عصرها و نسل ها در ایام حج به شکوه و نهایت عظمت خود می رسد.

وی، افزود: مسلمین در حج با رعایت تقوای الهی به تحکیم وحدت و اخوت اسلامی و ایجاد صفوف متحد در برابر دشمنان و تشکیل جبهه مستضعفان در برابر مستکبران پردازند.

به گفته وی؛ حج مناسب ترین مجال برای حفظ و احیاء عزت و کرامت جامعه اسلامی است.

مدیر حوزه علمیه اهل سنت اسلامیة میرزاعلی یلقی آق قلا، با بیان اینکه همبستگی مسلمانان در موسم حج در سراسر جهان بی مانند است، گفت: اجتماع سالانه امت اسلامی در سرزمین وحی با حیات و پویایی مسلمین تا قیامت پیوند خورده است.

وی، ادامه داد: قرآن کریم حلال بسیاری از مشکلات جامعه انسانی از جمله جنگ، جهل و بی سوادی است، به همین خاطر حج بهترین فرصت برای احیای معانی و مفاهیم کلام حق الهی است و مسلمانان با مذاهب مختلف و با دیدگاه های مختلف و با تمسک به ارزش های این کتاب آسمانی، می توانند با چالش های کنونی جهان مقابله کنند.

به گفته وی، نظام سلطه امروز برای مبارزه با اسلام و مسلمانان متحد شده اند و مسلمانان می توانند با درک مبانی و مفاهیم متعالی آیات روشنگر الهی و ایجاد همدلی، نقشه های دشمنان را خنثی نمایند.

آخوند میرزاعلی با تاکید بر اینکه با بهره گیری از ظرفیت عظیم حج می توان خدمات فراوانی به اسلام و مسلمین ارائه کرد، بیان کرد: اگر مسلمانان قدرت عظیم حج را درک کنند می توانند با برگزاری مراسم برات از مشرکین، دشمنان اسلام را سرکوب نمایند.

وی، افزود: به اعتقاد یکی از اندیشمندان جهان مسیحیت: وای بر مسلمانان اگر معنی حج را نفهمند و وای بر دیگران اگر مسلمانان معنی حج را بفهمند.

به گفته وی؛ رمز قدرت و عظمت اسلام و مسلمانان در فریضه عبادی سیاسی حج نهفته است.

محمدرضا ندیری، مدیر کل حج و زیارت آذربایجان غربی : تعداد کاروان های اهل سنت امسال افزایش چشمگیری دارد

مدیر کل حج و زیارت آذربایجان غربی از اعزام ۰۱ کاروان از اهل سنت و هشت کاروان از تشیع به حج تمتع خبر داد.

محمدرضا ندیری در گفت و گو با خبرنگار تقریب در ارومیه اظهار داشت: مجموع زائران خانه خدا از آذربایجان غربی ۲ هزار و ۱۵۰ نفر است که از این تعداد ۹۶ نفر روحانیان، مدیر و عوامل پذیرایی کاروان ها هستند که زائران را در طول این مدت همراهی می کنند.

وی با بیان اینکه امسال تعداد کاروان های اهل سنت نسبت به سال های گذشته افزایش چشمگیری دارد، افزود: بیشترین تعداد زائرین متعلق به شهر ارومیه و خوی است و از نظر پراکندگی جنسیتی نیز می توان گفت که امسال تعداد بانوان برابر آقایان است.

مدیر کل حج و زیارت آذربایجان غربی اضافه کرد: امسال حجاج آذربایجان غربی از ۲۲ الی ۲۸ مرداد با ۹ پرواز به طور مستقیم عازم عربستان شدند.

همچنین براساس اعلام روابط عمومی دفتر نماینده ولی فقیه در امور اهل سنت آذربایجان غربی تعداد روحانی کاروان اهل سنت نیز هشت نفر است که از این تعداد پنج نفر معین و سه نفر معینه هستند.

در حج امسال ۶۸ هزار و ۵۰۰ زائر در قالب نزدیک به ۶۰۰ کاروان از کل کشور به سرزمین وحی اعزام می شوند که از این میان تعداد، ۲ هزار و ۱۵۰ نفر در قالب ۱۸ کاروان از استان آذربایجان غربی اعزام شده اند.

عضو فراکسیون تقریب مجلس :

حج نقش بی بدیلی در وحدت مسلمانان دارد

عضو فراکسیون تقریب مجلس تاکید کرد: با حضور حجاج ایرانی اعم از شیعه و سنی، اهداف حج ابراهیمی که وحدت اسلامی است، محقق می شود. محمد نیم امینی فرد در گفتگو با خبرنگار تقریب در مورد تأثیر حج در جهان اسلام گفت: حج ابراهیمی، نقطه مشترک بین ادیان ابراهیمی و تجلی گاه بارزی برای امت اسلامی بوده و نقش بی بدیلی در وحدت مسلمانان در جهان دارد. عضو فراکسیون تقریب ادامه داد: از این جهت با تدابیر دولت و مقام معظم رهبری (که اوامر حکیمانه ای را ابلاغ کردند)، بعد از دوران فترت که ناخواسته ایجاد شد، امسال مراسم حج با حضور حاجیان ایرانی برگزار شد.

عضو فراکسیون حج مجلس شورای اسلامی گفت: نخبگان جهان اسلام معتقدند حجی که بدون حضور ایرانیان نیک اندیش برگزار می شود، حج بی رنگ و بویی است؛ لذا معتقدم امسال با حضور نمایندگانی از مسلمانان ایرانی اعم از شیعه و سنی، اهداف حج ابراهیمی که وحدت اسلامی، محقق می شود.

امام جمعه اهل سنت نقده:

عید قربان مسلمانان را به همبستگی فرا می خواند

عید قربان درسی عملی در همکاری، مهربانی، برادری و نمونه بارزی از وحدت هدف است که به روشنی همه مسلمانان را به وحدت و همبستگی فرا می خواند. ماموستا ابراهیم سرخابی در گفت و گو با خبرنگار تقریب در ارومیه اظهار داشت: عید قربان جلوه گاه رهایی از نفس، عید همه پاکی ها و جلوه تعبد در برابر خالق یکتا است. وی با اشاره به اینکه عید قربان و حج، درس وحدت و فداکاری به مسلمانان می آموزند، افزود: امتحان حضرت ابراهیم (ع) یکی از بزرگ ترین امتحانات الهی بود که درس عبودیت واقعی و جهاد در راه خدای بزرگ را به نسل های بعد آموخت. امام جمعه اهل سنت نقده با بیان اینکه حج مظهر اتحاد، وحدت و قدرت مسلمانان در برابر شیطنت های دشمنان و یکی از مهمترین ارکان اسلام است، اضافه کرد: مناسک حج یکی از عبادت های بزرگ اسلامی است، این نوع عبادت جمعی علاوه بر اینکه پیوند استواری بین بنده و خداوند متعال به وجود می آورد می تواند از جهات گوناگون اثرات سودمند و ارزنده ای در اجتماع اسلامی داشته باشد. سرخابی با بیان اینکه عید سعید قربان جشن شکوفایی ایمان و یقین است، ادامه داد: مسلمانان در عید قربان با قربانی کردن همه نفسانیات، منیّات و تعلقات دنیوی، سر تسلیم در مقابل عزم و اراده الهی فرود می آورند. امام جمعه نقده اضافه کرد: مسلمانان در این ایام تمام وابستگی ها و تعلقات خود را رها کرده و همه رو به سوی خدای متعال می کنند و همین باعث ایجاد وحدت میان مسلمانان می شود و از این رو است که حج ارزش دارد. سرخابی در عین حال تصریح کرد: تعالیم اسلام به گونه ای است که اتحاد و همبستگی مسلمانان را ترویج می کند.

آخوند عبدالرحمان پقه :

حج بهترین جلوه وحدت و اتحاد امت اسلامی است

مدرس حوزه علمیه اهل سنت احمدیه چین سولی آق قلا، گفت: فریضه حج ابعاد گوناگونی دارد و اگر مسلمانان به خوبی به آنها توجه کنند و مناسک آن را به صورت صحیحی که خداوند خواسته انجام دهند همین اعمال و مناسک می‌تواند بهترین نماد و جلوه برای اتحاد، تفاهم و همگرایی امت اسلامی باشد.

آخوند عبدالرحمان پقه با اشاره به نقش مهم حج در وحدت امت اسلامی، اظهار کرد: با توجه به آثار، منافع و ابعاد گوناگونی که حج دارد می‌توان گفت که حج یکی از بارزترین و مهمترین سمبل اتحاد در جامعه اسلامی است.

به گفته وی؛ با تجمع و طواف به دور خانه خدا مسئولیت اجتماعی احساس می‌شود، امنیت اجتماعی و شناخت همدیگر به وجود می‌آید و در بزرگترین نماد اسلامی تبادل افکار و اندیشه صورت می‌گیرد.

امام جماعت روستای قرلی آق قلا با تاکید بر اینکه ایجاد تفاهم و تحکیم برادری بین مسلمانان از جنبه‌های اجتماعی حج است، تصریح کرد: حج مظهر وحدت اسلامی است، اسلام دین وحدت، خیر و همکاری بین مسلمانان است به همین خاطر وحدت اسلامی در حج باید نهادینه شود. وی، افزود: حجاج مسلمان با هر تابعیتی، مذهبی، نژادی، زبان و رنگی که دارند همه ساله در یک زمان مشخص در آن مکان مقدس گرد هم می‌آیند و اجتماع عظیمی را تشکیل می‌دهند که در جهان نمی‌توان برای آن نمونه‌ای پیدا نمود.

به گفته وی؛ ارتباط تنگاتنگ مسلمانان با همدیگر و تقویت روح اخوت و برادری میان آنان در موسم حج به اوج خود می‌رسد.

این روحانی اهل سنت گلستانی با اذعان بر اینکه وحدت و همدلی بین مسلمانان موجب ایجاد صف واحد در مقابل توطئه دشمنان اسلام می‌شود، بیان کرد: انسجام اسلامی هم یک آرمان و شعار اصیل اسلامی و هم یک تکلیف عملی و اجرایی و هم یک ضرورت تاریخی است.

وی، ادامه داد: انسجام و اتحاد اسلامی عامل موثر و اساسی در تقویت هویت جمعی، فرهنگی و اجتماعی و سیاسی مسلمانان و زمینه ساز اقتدار امت اسلامی در مقابل تفرقه‌های تفرقه آمیز استکبار جهانی و صهیونیسم بین الملل است.

به گفته آخوند پقه؛ وحدت و انسجام اسلامی در شرایط پر آشوب کنونی جهان، ضرورت و اولویت نخست دنیای اسلام است.

سید احسن علوی :

در حج عوامل تفرقه و چنددستگی رنگ می‌بازد

نماینده سندج در مجلس شورای اسلامی تاکید کرد: مناسک حج بهترین موقعیت برای ایجاد صفا، صمیمیت، همدلی و همگرایی میان مسلمانان جهان است.

سید احسن علوی حج را جلوه‌ای از وحدت، اتحاد و همبستگی مسلمانان خواند و گفت: در ایام حج همه مسلمانان پناهنده خانه کعبه می‌شوند و در آنجا زیارت دل می‌کنند، بنابراین مسلمانان اهل دل با کنار گذاشتن همه زیورهای دنیایی، گرد خانه کعبه جمع شده و بیش از پیش اتحاد و همبستگی بین آنها ایجاد می‌شود.

نماینده مردم سندج در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: همه مسلمانان وقتی در کنار خانه کعبه در یک صف واحد و در مسیر یک قبله می‌ایستند و با تاسی به ابر مرد بشریت، مناسک حج را به جا می‌آورند، ثانیه به ثانیه و ساعت به ساعت حس اتحاد، وحدت و همدلی بین آنها افزایش یافته و عوامل تفرقه و چنددستگی رنگ می‌بازد.

عضو فراکسیون اهل سنت مجلس شورای اسلامی گفت: همانطور که مسلمانان به فرمان مقام معظم رهبری و بر اساس فرمان دین، مراسم برائت را به جای می‌آورند، باید به تأکیدات مقام معظم رهبری مبنی بر حفظ وحدت نیز عمل کنند، زیرا مناسک حج بهترین موقعیت برای ایجاد صفا، صمیمیت، همدلی و همگرایی میان مسلمانان جهان است.

نایب رئیس فراکسیون تقریب مذاهب مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه افراط‌گرایی از طرف هر قوم و قبیله‌ای محکوم است، گفت: باید سیاست‌های دولتمردان کشور ما به سمتی باشد که بنیادگرایی تحریک نشود، زیرا این اقدامات برخلاف مسیر وحدت است.

سفیر سابق ایران در اردن:

عربستان مانع تحقق اهداف اجتماعی حج

حج بهترین فرصت برای تجمع مسلمانان در یک همایش بزرگ است تا با یکدیگر تبادل ایده و همفکری کنند و در حل مشکلات جهان اسلام بکوشند و طرح های استواری را جهت دفع خطرهای بی شمار، از جوامع اسلامی به تصویب برسانند. این همفکری باید اصلاح جامعه اسلامی از معضلات و نامالیقات اجتماعی و نجات آن از گرفتاری ها و خطرات راه را هدف قرار دهد. البته لازمه آن این است که امکان این بهره برداری وجود داشته باشد.

مصطفی مصلح زاده سفیر سابق ایران در «اردن» در گفت و گو با خبرگزاری تقریب، پیامد اختلافات سیاسی منطقه بر مراسم حج را مورد ارزیابی قرار داد.

رویداد وحدت آفرین حج در حالی همه ساله با حضور میلیونها مسلمان از اقصی نقاط جهان در شهر مکه عربستان برگزار می شود که مقام های ریاض تحت تاثیر بروز پاره ای مشکلات با برخی از کشورهای منطقه از جمله جمهوری اسلامی ایران، از میزبانی خود به عنوان ابزاری برای دست یابی به اهداف سیاسی بهره می گیرند. امری که به عمیق تر شدن شکاف های منطقه ای و ایجاد مانع در مسیر تامین اهداف همه جانبه رخداد بزرگ حج تبدیل شده است... با مصطفی مصلح زاده، سفیر سابق ایران در اردن درباره سیاستهای پرفراز و فرود ریاض در خصوص حج گفت و گو کردیم که در ادامه از نظر می گذرد:

برگزاری مراسم حج چه نقشی در ایجاد وحدت و همگرایی مسلمانان جهان اسلام دارد؟

حج یک گردهمایی بزرگ سیاسی است که با اهداف خاصی از سوی شارع تعیین شده است. مناسک این آیین بزرگ مسلمانان از آنجایی که با حضور انبوهی از مردم و اجتماع بزرگی از انسان ها برگزار می شود، دارای اهداف متعدد فردی و اجتماعی است. نخستین هدف، آن است که همه مسلمانان از سراسر جهان و از مکاتب مختلف اسلام در یک زمان و مکان واحد گرد هم جمع می شوند تا از موقعیت کنونی خود از منظر فرهنگی و سیاسی به یک ارزیابی مشخص دست یابند. دومین کارویژه حج، قدرتنمایی در برابر رقبا است. مراسم حج به موازات مراسم اربعین حسینی که مراسمی درون گفتمانی است، یک گردهمایی بزرگ جهانی است که به همه مسلمانان جهان مربوط می شود. تجمع بزرگی که یادآور جایگاه و عظمت دین اسلام است. هدف سوم این است که پیروان اسلام در این گردهمایی آموزشی می بینند، رشد می کنند و به صورت حضوری و خاص اهداف متعالی می یابند و در نتیجه این تعالی، معرفت افزایی صورت می گیرد. در حقیقت حج، بهترین فرصت برای کسب تقوا و تقرب به خدا است که از طریق آن یک رابطه عاشقانه با خدا و نه از طریق یک راهنما برقرار شده و فرد مسلمان می تواند با حضور در صفا و مروه در عالم ملکوت قدم بزند و معرفت عارفانه و عاشقانه کسب کند که در عالم دینی این معرفت، ولایت نامیده می شود. خانه کعبه نماد این ولایت است طبیعی است که ولایت خدا و پیامبر و رهبران دینی هم ادامه این ولایت هستند. بنابراین از این منظر هم آموزه های فردی این گردهمایی بسیار مهم و اساسی است و فرد با حضور در مراسم حج به این آموزه ها و تجربیات دست می یابد. هدف چهارم ارتباط اعضای آن مکتب با یکدیگر است. حج بهترین فرصت برای تجمع مسلمانان در یک همایش بزرگ است تا با یکدیگر تبادل ایده و همفکری کنند و در حل مشکلات جهان اسلام بکوشند و طرح های استواری را جهت دفع خطرهای بی شمار، از جوامع اسلامی به تصویب برسانند. این همفکری باید اصلاح جامعه اسلامی از معضلات و نامالیقات اجتماعی و نجات آن از گرفتاری ها و خطرات راه را هدف قرار دهد. البته لازمه آن این است که امکان این بهره برداری وجود داشته باشد.

با توجه به اینکه مراسم حج امسال در شرایطی برگزار می شود که میان عربستان و طیفی از کشورهای منطقه از جمله ایران اختلافات جدی در عرصه

سیاسی بروز کرده است، آیا زمینه بهره برداری از ظرفیت آیین حج برای دست یابی به هدف اصلی آن یعنی حل مشکلات جهان اسلام، وجود دارد؟ خیر عربستان به مقوله حج که بیشتر یک آیین فرهنگی است، از منظر سیاسی نگاه می‌کند. این کشور به عنوان میزبان حج اجازه نمی‌دهد تا زمینه قدرتمندی و تبادل و برقراری ارتباط میان مسلمانان حاضر در این مراسم مهیا شود. زمینه‌ای که در صورت شکل‌گیری به یک هم‌افزایی موثر می‌انجامد اما رویکرد عربستان در پرهیز از شکل‌گیری این ارتباطات چند سویه است. در نتیجه بخشی از اهداف حج در نتیجه این رویکرد محقق نمی‌شود. این کشور به مبلغان اجازه تبلیغ نمی‌دهد و از افرادی که تبادل ایده می‌کنند، جلوگیری می‌کند.

ریاض چه هدفی را در پیگیری این رویکرد دنبال می‌کند؟

عربستان نمی‌خواهد میان ایرانی‌ها، لبنانی‌ها، عراقی‌ها و کشورهای دیگر که در یک صف از همکاری‌های مشترک و در جبهه مقابل با اقدامات ضد منطقه‌ای عربستان قرار گرفته‌اند، ارتباط برقرار شود زیرا در این ارتباط هدف اصلی که جزء اهداف اصلی این گردهمایی است، هم‌افزایی مسلمانان در برابر کشورهای بزرگ خارج از منطقه که در راس آنها آمریکا و اسرائیل قرار دارد، شکل می‌گیرد. با همین هدف هم برای حضور حجاج برخی از کشورهایایی که در نقطه مقابلش قرار دارند، مانع تراشی می‌کند.

یعنی نگاه سیاسی ریاض مانع از همکاری و هم‌افزایی مسلمانان می‌شود؟

بله عربستان نمی‌خواهد ارتباطات کشورهای مسلمانانی که در زمین سیاسی با آنها مشکل دارد، تقویت شود. این کشور همیشه تأکید می‌کند که حج یک مراسم معنوی است و نه سیاسی. فقط هدف بهره‌فردی مسلمانان را در مراسم حج در نظر دارد و ارزیابی و قدرتمندی مکتب اسلام و قدرت‌افزایی مسلمانان را نمی‌پذیرد. دولت عربستان هیچ‌گاه یک همایش علمی برگزار نمی‌کند که در جهت کاستن از مشکلات منطقه‌ای باشد بلکه اگر هم نشست‌هایی را برگزار می‌کند از محتوای آن پیام‌هایی بیرون می‌آید که مواجهه و تقابل با کشورهای مقابل خود را در دستور کار قرار می‌دهد. هرگز ندیدیم که این کشور با هدف رفع دغدغه‌های برخی از کشورهای جهان اسلام مانند مسلمانان میانمار یا نیجریه و یا یمن نشستی جمعی بگذارد. زیرا این نشست‌ها به درک مشکلات و تلاش برای حل آنها می‌انجامد و حال آنکه عربستان نمی‌خواهد این اتفاق بیفتد. به همین دلیل شاهد بودیم که طی سالهای گذشته و در خلال برگزاری مراسم حج، به محض آنکه فردی ایرانی با یک غیر ایرانی ارتباط برقرار می‌کند، با برخورد ماموران سعودی رو به رو می‌شود. بنابراین با این رویکرد عربستان، پیگیری برخی از اهداف اصلی حج در چنین شرایط جغرافیایی و در زمان فعلی دچار مشکل می‌شود. در امتداد این رویکرد است که ریاض در مراسم حج پیش‌رو مانع از برگزاری مراسم دعای کمیل شده است زیرا می‌خواهد در بیشترین سطح مانع از تجمع و ارتباط ملت‌های مسلمان با یکدیگر شود و خود به خود بخش مهمی از اهداف حج با این اقدام محقق نمی‌شود.

آیا رفع و رجوع مشکلات سیاسی بین کشورها از جمله میان عربستان و ایران به حل مشکلات و دست‌یابی به تامين همه اهداف معنوی و سیاسی حج منتهی میشود؟

خیر عربستان رویکرد ثابت خود را کنار نمی‌گذارد و مذاکره سیاسی با این کشور، مشکل حج برای تحقق همه اهداف آن را حل نمی‌کند. در مذاکره با عربستان فقط امکان حضور در مکه مهیا می‌شود. دولت کنونی ریاض از منظر سیاسی به شدت به متحد غربی خود یعنی آمریکا وابسته است و این وابستگی به ویژه در دوره دونالد ترامپ افزایش یافته و زمینه تقویت همپیمانی دو کشور را فراهم کرده است. دلیل آنهم فقدان تلاش مستمر، همه‌جانبه و مشارکت‌جویانه همه کشورهای اسلامی است که نتوانسته‌اند به طور موثر جلوی ریاض بایستند. در شرایط کنونی عربستان تعیین‌کننده چگونگی اجرای مراسم حج شده است در حالی که نباید اینطور باشد، خاصه آنکه شواهد تاریخی نشان داده که این کشور در برابر مشکلاتی که در تامین امنیت حجاج بروز یافته است، به هیچ‌یک از کشورهای اسلامی پاسخگو نبوده است. با این وجود کشورهای اسلامی می‌توانند از طریق سازوکارهای جمعی و نهادهای منطقه‌ای همچون سازمان همکاری اسلامی، به عربستان فشار آورده و با تعدیل رویکرد غیر دوستانه این کشور در برگزاری مراسم حج، نظرات و دیدگاه‌های خود را به این کشور تحمیل کنند. این در حالی است که در شرایط کنونی عکس این وضعیت وجود دارد و این عربستان است که نظرات خود را بر این سازمان تحمیل می‌کند. این رویکرد می‌تواند در نتیجه یک اتحاد موثر میان کشورهای اسلامی دستخوش تغییرات جدی شود.

نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت :

انتقاد شدید سرپرست حجاج ایرانی از ادامه تبلیغات منفی علیه حج

برخی با یک سلسله ذهنیات غلط و حرکت هایی که از بیرون کشور رقم می خورد هرچند روز یکبار مطلبی را در فضای مجازی منتشر می کنند که مربوط به گذشته است و تلاش دارند مردم را نگران کنند.

سرپرست حجاج ایرانی در جمع روحانیون حج امسال، از تبلیغات منفی علیه حج در کانال های مرتبط با ضد انقلاب به شدت انتقاد کرد. حجت الاسلام والمسلمین سید علی قاضی عسکر که در همایش سراسری روحانیون، معین ها و معینه های حج تمتع ۹۶ در مکه مکرمه سخن میگفت با اشاره به اینکه در بازدید از هتل ها زائران از راه اندازی حج رضایت دارند و ابراز خوشحالی می کنند از فشارهای تبلیغاتی برای زیر سوال بردن اصل حج به شدت انتقاد کرد.

امیرالحاج ایران از حج بعنوان رکن دین نام برد و تصریح کرد: برخی با یک سلسله ذهنیات غلط و حرکت هایی که از بیرون کشور رقم می خورد هرچند روز یکبار مطلبی را در فضای مجازی منتشر می کنند که مربوط به گذشته است و تلاش دارند مردم را نگران کنند.

وی با اشاره به اینکه سرنخ های خارج از کشور این حرکت ها شناسایی شده است، افزود: برخی کانال ها که با سلطنت طلب ها در ارتباط هستند این تبلیغات مسموم را انجام میدهند، چند روز قبل شایعه اهانت به بانوان ایرانی را در فرودگاه (جده) مطرح کردند که دروغ محض بود و قبل از آن هم خبر فوت سی زائر را با شیوه خاص برای ایجاد اضطراب در میان مردم پخش کردند، البته طبیعی است وقتی نزدیک به سه میلیون زائر که کهنسال نیز در میان شان است در یک جا جمع شوند فوتی هم دارد.

نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت و وظیفه شرکت کنندگان در این همایش را در برگزاری حج مطلوب و آگاهی بخشی به زائران یادآور شد و گفت: چند روز آینده بویژه ایام تشریق بسیار حساس است و باید مدیریت شود تا حج را که با الطاف خداوندی راه اندازی شد به خوبی به پایان ببریم و حجاج سالم به کشور بازگردند.

وی تاکید کرد: همه کارگزاران حج باید دست بدست هم بدهند و با تمام توان و قدرت کمک کند تا روزهای آتی به خوبی پشت سر گذاشته شود.

وی به روحانیون کاروانها توصیه کرد که با برنامه ریزی مناسب، زائران در اوقات فراغت از نظر مسایل فرهنگی و مذهبی کاملاً اشباع شوند.

سرپرست حجاج ایرانی از ایجاد استرس در زائر بعنوان آفت نام برد و گفت: از تک روی باید پرهیز و تصمیمات به صورت جمعی در کاروان ها اتخاذ و عملیاتی شود.

امیرالحاج ایران با اشاره به اینکه امسال در مسجد النبی، بقیع و مسجدالحرام شرایط بهتر بود، افزود: امیدواریم توافق صورت گرفته قبل از حج با کشور میزبان بطور کامل اجرائی و عملیاتی شود.

نماینده ولی فقیه در ادامه سخنان خود وضعیت چادرهای جدید عرفات و امکانات سرمایشی فراهم شده برای راحتی زائران را تشریح کرد و گفت: لازم است جاجیان عزیز را با زندگی جمعی و شرایط جدید آشنا کنیم.

سرپرست حجاج ایرانی همچنین توجه به زمانبندی اعلام شده برای حضور کاروان ها در عرفات، مشعر و منا را ضروری خواند و گفت: شورای فرهنگی هر کاروان تشکیل و مصوبه ای تنظیم کند تا به هیچ وجه کسی براساس تجربه تکروری ننماید بلکه تصمیمات جمعی اتخاذ شود.

وی به تسهیلات و خدمات فراهم شده در طول مسیر رمی و بازگشت به چادرها و نحوه بازگشت زائران از منا به هتل ها اشاره کرد و گفت: هرچه می توانید آرامش را به درون زائران تزریق کنید تا مضطرب نباشند و مسایلی که در سال های گذشته اتفاق افتاده به ذهنشان خطور نکند.

وی گفت: بارها تاکید کرده ام که مدیریت حج، مدیریت مشارکتی است و باید در طول سفر همه باهم کارها را مدیریت کنند.

نماینده ولی فقیه در پایان سخنان خود به بیان تاثیرات طرح های جدید عربستان در حج گزاری اشاره کرد و افزود: با اعمال این تغییرات، شرایط هم تغییر خواهد یافت لذا باید با ارائه آموزش های مناسب برای شرایط جدید آمادگی لازم ایجاد شود.

براساس این گزارش آقای حمید محمدی رئیس سازمان حج و زیارت سخنان دیگر این همایش بود که به بیان اقدامات صورت گرفته در حج امسال و امتیازها و تفاوت های آن با حج گذشته پرداخت.

جلیل رحیمی جهان آبادی :

حج، فرصتی برای شناخت دیدگاه‌های مذاهب مختلف

حج این فرصت را در اختیار همه فرق و مذاهب قرار می‌دهد تا با دیدگاه‌های هم آشنا شوند و ذهنیت‌های منفی که ساخته و پرداخته رسانه‌ها و دشمنان جهان اسلام است را برطرف کنند و از طریق دیالوگ به همفکری بهتری دست یابند.

عضو فراکسیون تقریب مذاهب مجلس گفت: بسیاری از سوء تفاهات بین فرق اسلامی و مذاهب به این خاطر ایجاد می‌شود که مسلمانان شناخت و اطلاع دقیقی از یکدیگر ندارند. جلیل رحیمی جهان آبادی در گفتگو با خبرنگار خبرگزاری تقریب گفت: حج یکی از فرایض دین

اسلام و یکی از ارکان اعتقادی همه مسلمانان است و کنار جهاد، نماز، روزه، حج نیز یک فریضه‌ای واجب است که هر کسی به استطاعت مالی می‌رسد باید این فریضه را به جا آورد.

نماینده مردم تربت جام در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: بُعد مهم حج پیوند مسلمانان است. مسلمانان در طول روز ۵ بار برای نماز جماعت، هفته‌ای یک بار برای نماز جمعه و سالی یک بار برای به جای آوردن مناسک حج گرد هم جمع می‌شوند تا اتحاد و همدلی خود را به نمایش بگذارند و درک بهتری از یکدیگر به دست آورند.

رئیس فراکسیون اهل سنت مجلس ادامه داد: حج این فرصت را در اختیار همه فرق و مذاهب قرار می‌دهد تا با دیدگاه‌های هم آشنا شوند و ذهنیت‌های منفی که ساخته و پرداخته رسانه‌ها و دشمنان جهان اسلام است را برطرف کنند و از طریق دیالوگ به همفکری بهتری دست یابند. وی با تأکید بر اینکه مردم ایران در ابعاد سیاسی، حرف‌های مهمی برای بیان دارند، گفت: چالش‌ها و تنش‌های فکری میان شیعیان و اهل سنت وجود دارد که حج می‌تواند این ظرفیت را در اختیار مسلمانان ایران قرار دهد تا با دنیای غیر شیعه آشنا شوند و هم‌اهل سنت جهان با تفکرات شیعیان ایران آشنا شوند، این آشنایی متقابل می‌تواند به همگرایی بیشتر کمک کند.

عضو فراکسیون تقریب مذاهب مجلس گفت: حج برای مسلمانان ایران راهی برای رساندن پیام انقلاب اسلامی است. حدود چهار دهه از انقلاب می‌گذرد و ملت ایران بر پایه این انقلاب به استقلال سیاسی و اقتصادی دست یافته‌اند. به وسیله حج می‌توانیم پیام انقلاب خود را به مسلمانان جهان برسانیم، زیرا علیه انقلاب ما فضای تخریبی زیادی در جهان اسلام ایجاد شده است.

عضو هیات رئیسه کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس تأکید کرد: حج فرصت خوبی است تا واقعیت انقلاب نه از طریق سفیران و دیپلمات‌های رسمی، بلکه از طریق مردم عادی به گوش ملت‌های مسلمان برسد.

وی تصریح کرد: برای همه فرق اسلامی اهل بیت پیامبر (ص) جایگاه ویژه‌ای دارند و محبت اهل بیت (ع) جزو اصول اعتقادی همه مسلمانان است که قائل به احترام اهل بیت (ع) هستند.

رئیس فراکسیون اهل سنت مجلس گفت: حج به مسلمانان نشان می‌دهد که جهان اسلام برداشت‌های متعدد، متکثر و متنوع از یک راه واحد است. همه مسلمانان می‌خواهند خداوند، پیامبر (ص) و خاندان او را دوست داشته باشند و انسان‌های نیکی باشند.

وی ادامه داد: حج یک نعمت الهی و هدیه خداوند به مسلمانان است. در حج مسلمانان کینه‌ها و دشمنی‌ها را با لباس واحد، مناسک واحد، در سرزمینی خدایی و با طواف دور کعبه کنار گذاشته و همدلی‌ها را افزایش می‌دهند.

رحیمی گفت: متأسفانه کشورهای اسلامی در مناسک حج با علم، پرچم، نشانه، باورها و دیدگاه‌های خود وارد می‌شوند و متوجه نیستند که اصل حج در از بین رفتن تفاوت‌ها و ایجاد یکدلی هاست و در واقع حج نمادی از توحید در جهان اسلام است.

عضو فراکسیون تقریب مجلس تأکید کرد: امیدواریم حج این ظرفیت را ایجاد کند تا جلوی افراط برخی گروه‌های اسلامی گرفته شده، همدلی‌ها بیشتر شده و عدم شناخت فرق اسلامی از هم کاهش یابد و جهان اسلام به سمت ایجاد ید واحده سوق یابند.

امیر مکه :

ایرانیان برادران دینی ما هستند

امیر مکه در یک نشست خبری، ایرانیان را برادران دینی عربستانی ها دانست و گفت: امیدوارم حجاج ایرانی از ما به نیکی یاد کنند.

خالد الفیصل امیر مکه در یک نشست خبری که در خصوص مراسم حج برای اهالی رسانه برگزار شده بود، تأکید کرد که ایرانی ها برادران دینی عربستانی ها هستند. اسپوتنیک گزارش داده که بعد از کشمکشی که میان تهران و ریاض درباره موضوع حجاج ایرانی و تأمین امنیت و آسایش آنها بعد از فاجعه منا در سال ۲۰۱۵ ایجاد شده بود، امیر مکه اعلام کرد که حجاج ایرانی برادران دینی ما هستند که ما از ورود آنها به این سرزمین مقدس استقبال کرده و به آنها خوش آمد گفتیم.

وی همچنین تأکید کرد که حجاج ایرانی تا کنون هیچ مشکلی در طول مراسم حج نداشته اند و امیدواریم به راحتی و با آسایش حج خود را به جای بیاورند و از عربستان به نیکی یاد کنند، عربستانی ها هم از ایرانی ها به نیکی یاد کنند.

آیت الله امامی کاشانی :

فلسفه حج بیداری مسلمین است

آیت الله محمد امامی کاشانی، امام جمعه موقت تهران صبح امروز جمعه (۰۱ شهریور ماه ۹۶) در سخنرانی خطبه های نماز عید سعید قربان در مصالای امام خمینی تهران، به بیان احادیثی در باره فواید حج، پرداخت و خاطرنشان کرد: در مناسک حج باید علاوه بر سیر معنوی آن به امور کل جهان اسلام هم توجه و رسیدگی شود.

امام جمعه موقت تهران با اشاره به پیام مقام معظم رهبر انقلاب درباره حج عنوان کرد: در حقیقت در این پیام تأکید شده که جهان اسلام باید بیدار شود البته فلسفه حج هم، همین است و باید به ملت و امت اسلامی توجه کنند و از رؤسای کشورها بخواهند که آنچه مصالح مسلمین است در نظر گرفته شود و در عین حال مشکلات آنها مورد بررسی قرار گیرد.

وی افزود: امروز دنیای استکبار این همه فساد ایجاد کرده و در وحدت مسلمین تفرقه می اندازد و مشکلات اقتصادی را برای مسلمانان ایجاد کرده است، در حقیقت این وضعیت را دشمن، صهیونیست و یا عوامل وابسته و پشتیبان اینها وضع کرده اند که شرایط دنیای اسلام چنین شده است. حال این وظیفه ملت هاست که از دولت های خود امنیت جان، مال، حیثیت و آبرو را مطالبه کنند.

آیت الله امامی کاشانی با بیان اینکه همگان باید به این مطلب بپردازند که در حج به منافع مسلمین توجه شود، گفت: امروز می بینیم صهیونیست ها در منطقه و کشورهایی نظیر سوریه، فلسطین و یمن چه وضعیتی را به وجود آوردند و چه خونریزی و جنایاتی را در جهان اسلام به وجود می آوردند. بنابراین نخبگان باید این موضوع را در دنیا منعکس کنند که صهیونیست امنیت را در جهان اسلام به هم زده است و این وظیفه همگان است و همچنین نخبگان و حجاج باید در مکه جمع شوند و در این زمینه تصمیم گیری کنند.

وی در بخش دیگری از سخنان خود خاطرنشان کرد: دنیایی که به این وضع درآمد است به یک امامت و ولایت نیاز دارد. امامتی که بتواند دنیا را تکان دهد و این تحول به دست ولی عصر امام زمان (عج) صورت خواهد گرفت. البته جمهوری اسلامی از ولایت برخوردار است که نیابت امام زمان (عج) را دارد .

سرپرست حجاج ایرانی در دیدار با هیئت لبنانی در مکه:

تنها راه مقابله با دشمن، مقاومت است

نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت در دیدار با هیئت لبنانی در مکه مکرمه تأکید کرد: امروز ثابت شده است که تنها راه مقابله با دشمن مقاومت است و با یاری خدا پیروزی محقق خواهد شد.

دکتر قبلان قبلان، نماینده جنبش امل و حجت الاسلام حسن شریفه، نماینده بعثه حج مجلس اسلامی شیعه لبنان به همراه اعضای این بعثه، با حضور در محل بعثه جمهوری اسلامی ایران در مکه مکرمه با حجت الاسلام والمسلمین قاضی عسکر نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی دیدار و گفتگو کردند.

در این دیدار هیئت لبنانی با اشاره به پیروزی های اخیر رزمندگان مقاومت در مقابله با تروریست های تکفیری، نقش جریان مقاومت در لبنان در چهار دهه اخیر در مبارزه با رژیم صهیونیستی را تشریح و تصریح کردند: جمهوری اسلامی ایران در این پیروزی ها نقش محوری داشته است.

در این دیدار سرپرست حجاج ایرانی نیز با تبریک پیروزی های اخیر رزمندگان حزب الله در جبهه قلمون، نقش جبهه مقاومت را در لبنان و سوریه بسیار برجسته خواند و گفت: عزیزان ما در لبنان باعث افتخار و سربلندی همه مسلمانان شده اند.

نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت سپس با اشاره به هوشیاری مقام معظم رهبری در مقابله با فتنه داعش اظهار داشت: زمانی که

این گروهک تروریستی ظهور کرد و برخی مناطق را در سوریه و عراق اشغال و سپس تنش هایی را در لبنان ایجاد کرد برخی تصور می کردند همه چیز از دست رفته است اما امروز ثابت شد تنها راه مقابله با دشمن مقاومت است و با یاری خدا پیروزی محقق خواهد شد.

سرپرست حجاج ایرانی با اشاره به اینکه دیپلماسی حج می تواند به دیپلماسی عمومی برای حل مسائل کمک کند، افزود: در صورتی

که تا پایان عملیات حج این روند مثبت ادامه یابد و کشور میزبان به توافق ها ملتزم باشد زمینه برای راه اندازی عمره فراهم خواهد شد. در این دیدار، دکتر قبلان قبلان و حجت الاسلام حسن شریفه همچنین یاد دکتر غضنفر رکن آبادی سفیر سابق کشورمان در لبنان را که در حادثه منا در سال ۹۴ شهید شد و دیگر شهدای منا، مسجد الحرام و جبهه مقاومت را گرامی داشتند و با اشاره به پیوندهای تاریخی، جغرافیایی و مذهبی دو کشور، اظهار داشتند: روابط برادرانه و محبت آمیز، ما را در میدان مبارزه با رژیم اشغالگر قدس و استکبار جهانی که همه امت اسلامی را هدف گرفته در صف واحد قرار داده است.

سعودی عرب تنہا حج کے انتظامات نہیں کرسکتا

حج مبارک کا اجتماع آٹھ، نو اور دس ذی الحج کو منیٰ، مزدلفہ اور عرفات میں ہوتا ہے، یہ اجتماع پیغمبر اسلام حضرت ابراہیم ع کی نسبت کو تازہ کرتا ہے، یہ بات جماعت اسلامی پاکستان کے سابق امیر کراچی ڈاکٹر معراج الہدیٰ صدیقی نے کراچی میں تقریب نیوز ایجنسی سے خصوصی بات چیت میں کہی۔

ڈاکٹر معراج الہدیٰ صدیقی نے کہا کہ "حجاج کی تعداد میں ہر سال اضافہ ہوتا جا رہا ہے، جس کے لئے مزید اضافی انتظامات کی ضرورت ہے، رواں سال بھی چالیس لاکھ سے زائد مسلمان حج ادا کریں گے، جن کے درمیان اتحاد، اتفاق، یک جہتی اور وحدت کا بہترین نظارہ دیکھنے کو ملے گا، تاہم حاجیوں کی اتنی بڑی تعداد کی میزبانی کے لئے سعودی عرب انتظامات مزید بہتر بنائے، کیونکہ دو سال پہلے ہونے والے سانحہ کے نتیجے میں ہزاروں حاجی شہید ہو گئے تھے، لہذا اب ایسی غلطی یا ناقص پالیسی نہ دہرائی جائے۔"

سعودی حکومت کی جانب سے بعض ملکوں کے عوام پر حج کے دروازے بند کئے جانے کے حوالے سے انہوں نے کہا کہ "بلاشبہ حج ایک بہت بڑی سعادت اور مذہبی فریضہ ہے، اور اس کی ادائیگی سے کسی کو روکنا سراسر غلط ہے، اس وقت اطلاعات ہیں کہ ریاض حکومت نے بیت اللہ پر اپنا استحقاق جتاتے ہوئے یمن، شام، قطر اور ایران کے حجاج کے لئے مشکلات کھڑی کی ہیں، ان کے مکہ آنے میں رکاوٹیں ڈالی ہیں، بلکہ کچھ ملکوں کے لوگوں کو تو حج کی اجازت بھی نہیں دی گئی، یہ سب کیا ہے، ایسا نہیں ہونا چاہیئے، خانہ خدا مکہ میں اور مکہ سعودی عرب میں ہے تو جو مرضی کریں گے، یہ اچھی سوچ نہیں ہے، کسی مسلمان کو بیت اللہ کے حج سے نہیں روکا جاسکتا۔"

مسلمانوں کو حج کی ادائیگی سے روکنے کے باوجود عالم اسلام کی خاموشی پر انہوں نے کہا کہ "سعودی عرب نام نہاد یا ذاتی سیاسی معاملات کو جواز بنا کر لوگوں کو حج سے روکتا ہے، اور کوئی ملک آواز نہیں اٹھاتا، گذشتہ سال بھی سعودی عرب نے ایرانیوں کو حج نہیں کرنے دیا، لیکن چند ایک ممالک کے علاوہ کسی نے آواز نہیں اٹھائی، یہاں تو کوئی فلسطین اور کشمیر کے لئے اسرائیل اور ہندوستان کے خلاف آواز نہیں اٹھاتا، سعودی عرب کے خلاف لب کشائی کی جرات کون کرے گا، یہی وجہ ہے کہ ریاض حکومت کو بعض اسلامی ممالک کی بھی شہ مل رہی ہے اور وہ خطے کا امن خراب کر رہا ہے۔"

ڈاکٹر معراج الہدیٰ نے مزید کہا کہ "یہی وہ موقع ہے کہ جب مختلف ملک اپنے باہمی اختلافات اور جھگڑے بھلا کر متحد ہوجائیں اتحاد کا مظاہرہ کریں، پچھلی باتیں نظر انداز کر دیں، کیونکہ خانہ کعبہ سے محترم اور کون سا مقام ہوگا، لہذا اللہ کے گھر کی اہمیت و حرمت کی خاطر سعودی عرب کو بھی چاہیئے کہ وہ کسی کے لئے رکاوٹ نہ ڈالے، کسی کو حج کی سعادت سے محروم نہ کرے، بلکہ مکہ اور مدینے کے دروازے تمام مسلمانوں کے لئے کھول دے۔"

حج کے انتظامات کے حوالے سے سعودی عرب کی بوکھلاہٹ پر بات کرتے ہوئے ڈاکٹر معراج الہدیٰ صدیقی نے کہا کہ "جی بالکل، سعودی عرب تنہا حج کے انتظامات نہیں کرسکتا، اس مقصد کے لئے سعودی عرب دوسرے اسلامی ملکوں سے معاونت لے سکتا ہے، اس سلسلے میں (اسلامی سربراہی تنظیم) او آئی سی سے بات کی جاسکتی ہے، مختلف ملکوں کی حکومتوں سے رابطہ کیا جاسکتا ہے، تاکہ حجاج کرام کو زیادہ سہولتیں مہیا کی جاسکیں۔"

رواں سال حج کے انتظامات کے حوالے سے جماعت اسلامی پاکستان کے سابق امیر کراچی نے کہا کہ "اس سال بہتر انتظامات کی توقع ہے، لیکن اس کا درست اندازہ منیٰ، عرفات اور مزدلفہ وغیرہ جا کر ہی بہتر لگایا جاسکے گا، خیر سعودی عرب کو گذشتہ واقعات سے سبق سیکھنا چاہیئے، سب ملکوں کو ساتھ ملا کر بہتر انتظامات کرے، حاجیوں کو سہولتیں دے، اور اتحاد و یکجہتی کا مظاہرہ کرے، سعودی حکام ایرانیوں کو خوش آمدید کہیں، اور سب کو جنت البقیع قبرستان کی زیارت کی اجازت دیں، جنت البقیع بند کرنا کسی صورت درست اقدام نہیں، لوگ اگر وہاں جانا چاہتے ہیں تو انہیں اس کی اجازت دی جائے، اس میں سعودی عرب کے لئے پریشانی کی کوئی بات نہیں ہونا چاہیئے۔"

سعودی عرب حج کے اہداف اجتماعی میں رکاوٹ

اردن میں ایران کے سابق سفیر مصطفیٰ مصلح زادہ سے حج کے سلسلے میں ریاض کی سیاست کے نشیب و فراز پر تقریب کے نمائندے سے گفتگو کرتے ہوئے کہا ہے کہ ہر سال حج کہ جو اتحاد کا مظہر ہے انجام پاتا ہے اور جس میں لاکھوں کی تعداد میں دنیا بھر کے مسلمان دور دراز علاقوں سے مکہ مکرمہ پہنچتے ہیں اور اس عبادت الہی کو انجام دیتے ہیں اور جس میں ریاض کی کوشش یہ ہوتی ہے کہ وہ بعنوان میزبان اس عبادی رسم سے اپنے سیاسی ہدف کو حاصل کرے، علاقے کے حالات اور ایک دوسرے سے کھنچاؤ نے حج کی ادائیگی کے سلسلے میں رکاوٹیں ایجاد کر دی ہیں۔

انہوں نے کہا ہے کہ ”حج ایک بہت بڑی سیاسی کانفرنس ہے کہ جو اپنے خاص اہداف کے ساتھ شارع مقدس کی جانب سے معین ہوئی ہے، اس کے مناسک اجتماعی ایک بہت بڑے اجتماع کی صورت میں انجام پاتے ہیں کہ جس کے اپنے فردی و اجتماعی اہداف ہیں، اس کا سب پہلا ہدف تو یہ ہے کہ مسلمان دنیا بھر کے دور دراز علاقوں سے ایک زمان اور ایک مکان میں جمع ہو تے ہیں، تاکہ انہیں اپنی حیثیت کا اندازہ ہو سکے۔ دوسرا ہدف یہ ہے کہ دنیا والوں کے سامنے اور اپنے دشمن کے سامنے اپنی ایک قوت کا اظہار ہے حج ہو یا اربعین حسینی ہو دونوں میں لوگوں کا اجتماع دنیا بھر کے مسلمانوں سے تعلق رکھتا ہے جو عظمت اسلام کی دلیل ہے۔

تیسرا ہدف یہ ہے کہ اسلام کے پیروکار اس عظیم اجتماع میں تربیت پاتے ہیں اور رشد حاصل کرتے ہیں کہ جس میں ان کی معرفت میں اضافہ ہوتا ہے، حج ایک بہترین وسیلہ ہے کہ جس میں ایک مسلمان اپنے تقویٰ کو حاصل کرتا ہے، خدا کے تقرب کا بہترین وسیلہ کہ جس کے ذریعے سے اسکا رابطہ خداوند کریم سے بوجاتا ہے، ایک مسلمان اگر چاہے تو صفا و مروہ کے ذریعے سے عالم ملکوت میں قدم رکھ سکتا ہے اور معرفت عارفانہ حاصل کر سکتا ہے کہ جسے دین میں ولایت سے یاد کیا جاتا ہے۔

اس عظیم عبادت کا چوتھا ہدف، ایک مکتب کے افراد کا دوسرے مکتب سے ملنا، حج اس بات کی بہترین فرصت عطا کرتا ہے کہ مختلف مکاتب فکر کے مسلمان اس میں ایک دوسرے سے تبادلہ خیال کریں اور کسی ایک مشترک نکتے پر ہم فکر ہو جائیں، مسلمانوں کو درپیش مسائل کے حل اور اسلام کو لاحق خطرات اور اس کے راہ حل کے بارے میں ایک دوسرے سے تبادلہ خیال کریں لیکن یہ سب تب ہوگا کہ جب ان تمام باتوں کا امکان بھی میسر آئے۔“

انہوں نے سوال کا جواب دیتے ہوئے کہا ہے کہ ”سعودی عرب حج کو ایک آئین اسلامی سے زیادہ ایک سیاسی نظر سے دیکھتا ہے، یہ ملک ایک میزبان ہو نے کی حیثیت سے اس بات کی اجازت نہیں دیتا ہے کہ مسلمانوں کی قدرت نمائی کی جائے، مسلمان آپس میں تبادلہ خیال کریں ایک دوسرے سے رابطہ برقرار کر سکیں، لیکن اس سلسلے سعودی عرب کی جانب سے رکاوٹیں بہت ہیں جس کی وجہ سے حج سے بھرپور فائدہ اٹھانا مشکل ہو جاتا ہے، وہ مبلغ دین کو تبلیغ کی اجازت نہیں دیتا ہے جو تبادلہ خیال کرنا چاہتے ہیں ان کو روک دیتا ہے۔“

انہوں نے اس سوال کے جواب میں کہ ریاض کے اہداف کیا ہیں؟ جواب دیا کہ ”سعودی عرب نہیں چاہتا ہے کہ ایرانی، لبنانی، عراقی اور دوسرے ممالک ملکر علاقے میں سعودی عرب کے اقدامات کے خلاف ایک مشترک محاذ کھولیں، لہذا وہ ان میں رابطہ برقرار نہیں ہونے دیتا ہے کیونکہ ان کا ارتباط اس عظیم اجتماع کے اہداف میں سے ایک ہدف ہے کیونکہ اس طرح کا رابطہ بڑے ممالک کے مقابل میں ہوتا ہے کہ جن میں امریکہ، اسرائیل اور ان کے اتحادی شامل ہیں اور سعودی عرب ان ممالک پر حج میں شرکت پر رکاوٹیں ایجاد کرتا ہے۔

سعودی عرب نہیں چاہتا ہے کہ جن ممالک سے ان کی سیاسی مشکل ہے وہ مضبوط ہوں لہذا اس ملک نے ہمیشہ یہی راگ الاپا ہے کہ حج ایک معنوی عبادت ہے نا کہ سیاسی، وہ اس عبادت سے فردی سود معنوی پر زور دیتا ہے ایک اجتماع کی حیثیت سے اسے نہیں دیکھتا ہے، سعودی حکومت نے کبھی بھی کوئی علمی نشست برقرار نہیں کی کہ جس میں مسلمانوں کی مشکلات کے بارے میں بات ہو علاقے کی مشکلات پر تبادلہ خیال ہو، بلکہ اگر کوئی نشست ہوئی بھی ہے تو اس نشست کے اختتام پر اپنے مد مقابل ممالک کے لئے حکم نامہ ہی صادر کیا ہے، ہم نے کبھی نہیں دیکھا کہ سعودی حکام نے میاٹار یا نائیجیریا یا یمن کے بارے میں کوئی اجلاس کیا ہو کہ جس میں ان کی مشکلات کے بارے میں کوئی بات چیت ہوئی ہو، ہم اس بات کے گواہ ہیں کہ حج کے ختم ہوتے ہی اگر کوئی ایرانی شخص کسی دوسرے عام شخص سے ملتا ہے تو سعودی پولیس اسے پکڑ لیتی ہے، اس بنا پر حج کے بعض اہداف ان شرائط میں محقق نہیں ہوتے، ریاض حج کے زمانے میں دعائے کمیل پڑھنے میں رکاوٹ ڈالتا ہے کیونکہ یہ کس بھی قسم کا اجتماع کرنا نہیں چاہتا ہے کیونکہ جب ملیں گے ایک ارتباط ہوگا، حج کے اہداف محقق ہوں گے۔

Beaucoup de jeunes pèlerins français participent au hajj

Des milliers de pèlerins français, dont un nombre grandissant de jeunes, participent au hajj à La Mecque. Loin des débats incessants sur la place de l'islam dans leur pays, ils veulent vivre pleinement cet événement religieux unique réunissant des fidèles du monde entier

Plus de deux millions de musulmans de 168 nationalités différentes effectuent depuis mercredi le grand pèlerinage dans le premier lieu saint de l'islam, dans l'ouest de l'Arabie saoudite

Sur le parvis de marbre blanc poli de la Grande mosquée, Ismaïl Ajab affiche un visage radieux au milieu de ses compatriotes

Notre groupe compte beaucoup de jeunes, ils étaient aussi nombreux dans l'avion", témoigne cet homme de 50 ans, venu de la région parisienne

Je n'arrive pas à décrire ce que je ressens. C'est grandiose d'avoir tous les échantillons de chaque nation" devant soi, confie-t-il

Attablé à la terrasse d'un café dans un centre commercial de La Mecque, Abdel Ali se réjouit aussi

de voir des jeunes qui, comme lui, accomplissent le hajj

On n'est pas obligé d'attendre d'être vieux," on peut faire le pèlerinage dès qu'on en a les moyens", affirme cet homme de 33 ans, originaire de Lyon (sud-est de la France). Ses parents, originaires du Maroc, ne l'ont pas encore fait "surtout pour des questions financières

Nos parents ont appris la religion à travers leur culture, leur pays. Nous davantage par les livres" et les érudits, poursuit-il, sous l'oeil approbateur de Mohamed, 27 ans, également venu de Lyon

Hajj : la majorité des pèlerins ne sont pas Saoudiens

Selon les statistiques officielles émanant des autorités saoudiennes, ils étaient quelque 1,8 millions en 2016 à avoir accompli le cinquième pilier de l'islam qu'est le Hajj. Un nombre constitué à 71 % de personnes venues du reste du monde, relève-t-on

Le quota saoudien prend ainsi tout de même 29 % du total des pèlerins (1 325 372). Ce chiffre est monté à 31 % en 2013 et même à 45 % en 2012 (1 752 932 sur 3 161 573 pèlerins au total), l'année qui précède la décision de réduire les quotas de 20 % pour les pays musulmans et de 50 % pour l'Arabie Saoudite. A y regarder de plus près, les pèlerins saoudiens ne composent néanmoins, entre 2013 et 2016, que 31 % à 34 % des pèlerins du royaume. Les étrangers résidant en Arabie Saoudite - qui compte pour un tiers de la population estimée à 32 millions d'habitants - sont majoritaires à accomplir le grand pèlerinage, comme en témoigne l'histogramme plus bas réalisée sur les cinq dernières années. Ainsi, en 2016, sur les 537 537 pèlerins locaux recensés, 367 045 (68 %) sont des personnes détentrices d'une nationalité autre que saoudienne. En 2012, ces derniers étaient même plus d'un million contre 328 523 Saoudiens. La majorité d'entre les pèlerins expatriés résidant hors de la ville de La Mecque sont Egyptiens et Pakistanais mais figurent aussi des Indiens, des Yéménites et des Soudanais

Hajj à La Mecque: le rituel de la lapidation de satan

Ce rituel, qui consiste à jeter sept cailloux sur l'une des trois stèles représentant Satan, a été plusieurs fois endeuillé dans l'histoire du hajj

Il se déroulait vendredi matin sous haute surveillance, avec des cordons de policiers régulant le flux des pèlerins suivi également par des caméras, et des hélicoptères survolant le site

Le visage contracté par la chaleur suffocante, les pèlerins marchaient en direction des stèles

Deux pèlerins se sont évanouis devant moi ce matin", témoignait Almas Khattak, un volontaire" pakistanais. Des hommes de la sécurité aspergeaient avec des vaporisateurs le visage des fidèles en marche. Il était à peine 08H00 locales (05H00 GMT) et de nombreux pèlerins avaient déjà ouvert leur parapluie pour se protéger du soleil

Habiba Kabir, une Nigériane installée depuis deux ans à Ryad, se désaltérait à l'une des fontaines installées le long du parcours

L'ombre de la bousculade meurtrière de 2015 ayant coûté la vie à plus de 2.000 pèlerins planait sur cette journée

La gestion des mouvements de foule est l'un des plus grands défis des autorités saoudiennes qui avaient été vivement critiquées après le drame de 2015

مشاركة الشيعة والسنة في صف واحد في موسم الحج دليل على فشل المؤتمرات الفتوية

قال مسؤول الشؤون الاجتماعية لمحافظ اذربيجان الغربية ، شمال غرب ايران ، ان مشاركة الطائفتين السنية والشيعة في موسم الحج جنباً الى جنب وفي صف واحد دون الشعور باي اختلاف وكرهية ، دليل على فشل كل المؤتمرات التي حيكت لاثارة الفتنة بين هذه المذاهب . وخلال حوار مع مراسل وكالة انباء التقريب "تنا" في مدينة ارومية التابعة لمحافظة اذربيجان الغربية ، شمال غرب ايران ، اكد "هوشنك عطابور" مسؤول الشؤون الاجتماعية للمحافظة ان الاعداء سعوا كثيراً الى تشديد الاحتقان الطائفي في المنطقة من جانب وتشويه حقيقة التعايش السلمي بين

الشيعة والسنة في ايران ، الا ان المشاركة السوية للشيعة والسنة في ايران لاداء مناسك الحج في صفوف مترابطة واخوية افشلت مخططات الاعداء لاثارة الخلاف والبغضاء بين الطائفتين .

واوضح عطابور ان الهدف من اثاره مثل هذا الاعلام المضلل هو تشديد مشروع ايرانفوبيا في المنطقة والعالم واثارة الفتنة بين الشيعة والسنة ، مشيراً الى ان وعي وبقظة الطائفتين في ايران افشلت كل تلك المخططات .

واكد مسؤول الشؤون الاجتماعية في محافظة اذربيجان الغربية على ضرورة ان يتحلى المسلمين الشيعة والسنة في هذا الموسم المبارك بالشعور بالمسؤولية والتعامل الحسن ورعاية القرارات الموضوعية في السعودية ، رافضاً في الوقت نفسه فكرة مقاطعة مناسك الحج بسبب النظام السعودي ، داعياً الحجاج بان يعكسوا من خلال تصرفاتهم الوجه الحقيقي للمسلمين والاسلام وان يثبتوا وجود التعايش السلمي بين المذاهب الاسلامية خاصة بين السنة والشيعة .

واشار الى ان فريضة الحج هي عبارة عن حركة ثقافية تهدف الى تطهير النفس الانسانية وخلق مجتمع سالم من الامراض الروحية اهمها الكبر والغرور والغطرسة وترسيخ المفاهيم والقيم الاسلامية كالعطاء والاخوة وعدم التمييز القبلي والعنقي والطائفي .

رئيس لوبي اهل السنة في البرلمان الإيراني :

الحج مظهر من مظاهر تلاحم واتحاد المسلمين

قال عضو لوبي المذاهب الاسلامية في مجلس الشورى الاسلامي ، جليل رحيمي ، ان احد مظاهر الحج ونتائجه هو تلاحم واتحاد المسلمين بكل طوائفهم ، مشيراً الى ان سبب تشديد الاخلاقيات هو الجهل بعقائد الآخرين .

وفي حوار مع وكالة انباء التقريب "تنا" اكد النائب لمدينة "تربت جام" جليل رحيمي ان احد الاسباب الرئيسية في تشديد الاحتقان المذهبي وبروز ظروف الكراهية والبغضاء بين المذاهب الاسلامية هو الجهل بمعتقدات المذهب الاخر .

واشار رحيمي الى بعض مظاهر التلاحم والاتحاد بين المسلمين مشيراً الى صلوات الجماعة والجمعة ومناسك الحج الذي يعتبر اكبر تجمع اسلامي يكشف تلاحم ووحدة المسلمين بطوائفهم واعراقهم ولغاتهم المختلفة لتطلع الشعوب المسلمة على مشاكل بعضها البعض .

وفي هذا الاطار اضاف رئيس اللوبي لاهل السنة في مجلس الشورى الاسلامي ان موسم الحج يهيئ الظروف المناسبة لجميع المذاهب الاسلامية للتعارف والتواصل وازالة التصورات الخاطئة حول معتقدات المذهب الاخر والتي خلقها اعلام اعداء الاسلام ، داعياً الى تعزيز الحوار والتعامل الفكري البناء بين المذاهب الاسلامية خاصة بين الشيعة والسنة .

واكد النائب الايراني ان التأكيد على الحوار الفكري والعقدي لازالة الشبهات المطروحة بين الطائفتين سيزيد من التقارب والتآلف والتلاحم بين المذهبين الرئيسيين الشيعي والسني .

واوضح عضو لوبي التقريب بين المذاهب الاسلامية في مجلس الشورى الاسلامي ان اعلام الاعداء وطوال اربعة عقود من عمر الجمهورية الاسلامية حاول تشويه صورة ايران عن طريق اتهامها بالطائفية وان موسم الحج هو احسن فرصة للايرانيين كي يكشفوا الوجه الحقيقي للثورة الاسلامية ومكاسبها في المجال السياسي والاقتصادي وكيف انها استطاعت ان تستقل في قراراتها في كل المجالات .

وعن محبة اهل البيت (ع) اكد النائب جليل رحيمي ان جميع المذاهب الاسلامية محبة لاهل بيت النبوة (ع) وهو ضمن معتقداتهم الثابتة .

الحج عبارة عن اجتماع الافكار والتوجهات المختلفة والمتضاربة لجموع المسلمين الاتين من كافة اصقاع الارض ليوحداوا مسيرهم وهدفهم في هذا الموسم العظيم ، هذا ما جاء في كلام لرئيس لوبي اهل السنة في البرلمان الايراني الذي اكد على وجود المشتركات العقائدية عند المذاهب الاسلامية من رب واحد وكعبة واحدة واداء فرائض مشتركة وموحدة ، مشيرا الى ان الحج يزيل جميع العدوات والكراهية بين الطوائف المختلفة للمسلمين ويعزز من التلاحم والاخوة والمحبة بينهم .

واعرب النائب رحيمي عن امله بان يستطيع الحج بازالة الفوارق والتمييزات العنصرية والقومية التي يبرزها عادة الحكام عند ادايتهم لمناسك الحج ، وان يستطيع جموع المسلمين من خلال هذا الموسم العظيم التصدي للجماعات والافكار المتطرفة وتحجيم الشرخ الموجود بين المذاهب المختلفة لتهيئة الارضية المناسبة لتحقيق الوحدة الاسلامية .

زعيم مجلس علماء باكستان : الحج يجسد وحدة المسلمين والاختلاف يمهد للتدخل الاجنبي

قال زعيم مجلس علماء باكستان بان السلوك السياسي للسعودية في المنطقة شوّه سمعة المسلمين في العالم ، مشيرا الى الظروف الراهنة والحساسة التي تمر بها المنطقة مما يستدعي الحفاظ على التآلف والتضامن بين الطوائف المختلفة للمسلمين .

وانتقد مولانا منظر الحق التصرف الاحادي للسعودية في المنطقة والعالم الاسلامي وانه لا يجوز لهذا النظام ان يقرر نيابة عن سائر الحكومات الاسلامية معتبرا ان النظام السعودي تحول الى اداة والعبوة بيد الصهاينة والامريكان .

واشار رئيس مجلس علماء باكستان الى الازمات التي تعصف بالمنطقة الاسلامية مثل العراق وسوريا واليمن وليبيا مؤكدا الى ضرورة البحث عن حلول اساسية للخروج من هذه الازمات والشعور بالمسؤولية تجاهها معتبرا ان الظروف التي حلت بالمسلمين هو نتيجة عدم الشعور بالمسؤولية تجاه ما يدور حولنا .

واشار هذا العالم الباكستاني الى ان الاختلاف والفرقة بين المسلمين يهيئ الارضية المناسبة للتدخل الامريكي والصهيوني في شؤون المسلمين ، محذرا من المصالح الانية والدينيوية والتخندق وراء هذه المصالح لاثارة الحروب والافتتال بين المسلمين .

وخلال اشارته الى سياسة السعودية تجاه باكستان قال مولانا منظر الحق ان السعودية فرضت على باكستان الحرب ضد افغانستان عام ١٩٧٧ للميلاد ومنذ ذلك الحين قامت السعودية بترويج الطائفية في هذا البلد واصبحت منذ ذلك الوقت عبيد الرغبات السعودية .

واكد ان السعودية تسير نحو التطبيع مع الكيان الاسرائيلي بل اكثر من ذلك حيث نستطيع ان نجزم ان لها علاقات دبلوماسية مع هذا الكيان ، في حين ان كثير من الدول الاسلامية لا زالت لا تعترف بالكيان الصهيوني ، مشيرا الى الدور المخرب للنظام السعودي في المنطقة مما يؤزم اوضاع المنطقة اكثر فاكثر .

وحول التحالف الاسلامي التي اقترحتها السعودية والمؤلف من ٤٠ دولة اسلامية يرى هذا العالم الباكستاني ان الهدف الرئيسي من تشكيل هذا التحالف المزعوم هو الحفاظ على الكيان السعودية من التشرذم والانحيار .

واشر الى ان السعودية كانت تهدف الى ايجاد اتحاد بين الدول الاسلامية ولكنها فشلت وازمتها مع دولة قطر خير دليل على ذلك .

وحول القضية الفلسطينية اكد مولانا منظر الحق ان تحرير فلسطين لا يتحقق الا من خلال وحدة الموقف الاسلامي بعيدا عن التوجهات المذهبية (شيعية وسنة) تجاه العريضة الصهيونية التي تدعمها اليوم بعض الدول الاسلامية ، مشيرا الى ان حركة حماس اربكت الكيان المحتل بمقاومتها لانتهاكاته المستمرة .

واكد هذا العالم الباكستاني الا ان الاعداء يعملون ليل نهار الى اثاره الخلافات بين الشيعة والسنة وان القبلة الاولى للمسلمين اي القدس الشريف لا تخص السنة ولا الشيعة وان تحريرها من دنس الصهاينة هي مسؤولية جميع المسلمين بكل طوائفهم ومذاهبهم .

Al-Ghadeer, the greatest Eid of Muslims: Sunni cleric

Sunni Friday Prayer of Shahin Dezh, Mamousta Hasel Balqchi in an exclusive interview with Taqrib News Agency (TNA), Eid al-Ghadeer is the greatest Eid in Islamic narrations, since according to Muhammad Prophet (PBUH) his mission became accomplished on this day Al-Ghadeer is one of the greatest Eid of Muslims, a shared and common point in Islamic Ummah, and the manifestation of dignity and unity among Muslims," stressed the Sunni cleric

As for Ghadir incident, there stand a consensus in the authentic books of Sunni and prophetic hadiths," stressed the religious cleric

Beckoned to the hatched plots of enemies in parting Muslims and increasing dispersion in the World of Islam, the religious cleric underscored, " they try their very utmost to provoke conflicts and showdown in Islamic world in a bid to distance Muslims from divine Islam In Islamic society, Shiite and Sunnis are brothers and respect each other's' takes and thoughts," stressed the religious cleric

The part Imam Ali (PBUH) played in Islamic society was one-of-a-kind," stressed the religious cleric noting no one else could play such role to date

Millions of Iranian Muslims have commemorated the Eid al-Ghadeer, marking the occasion of the appointment by Islam's Prophet Mohammad (PBUH) of Imam Ali (PBUH) as his successor

The auspicious occasion is annually marked with various ceremonies and rituals in different cities on the 18th of Dhu al-Hijjah on the Islamic calendar

On March 10, 632 CE, in the tenth year of Hijra, Prophet Mohammad (PBUH) received a revelation from God, ordering him to halt the pilgrims at a pond called Khum, a place near Mecca, and to designate Imam Ali (PBUH) as his successor in guiding and ruling Muslims Eid al-Ghadeer is also known as Eid al-Akbar (the greatest Eid) in Islamic narrations, since Muslims believe that the mission of all the previous messengers of Allah became accomplished on this day

